

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING
HÖG
 GRUNDLAGD AF
 FÖR KVINNAN OCH HEMMET
 FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 21 OKTOBER 1917.

HUFVUDREDAKTOR:
 ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
 ELISABETH KREY-LANGE.

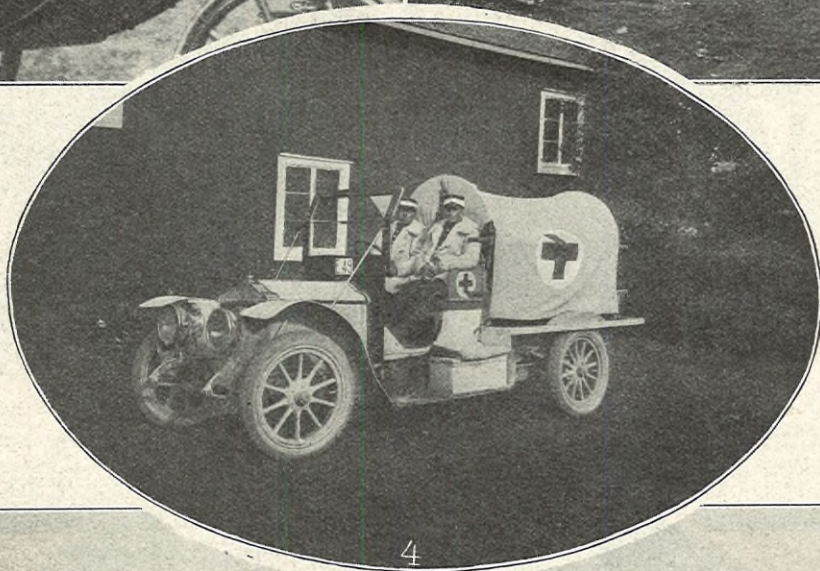
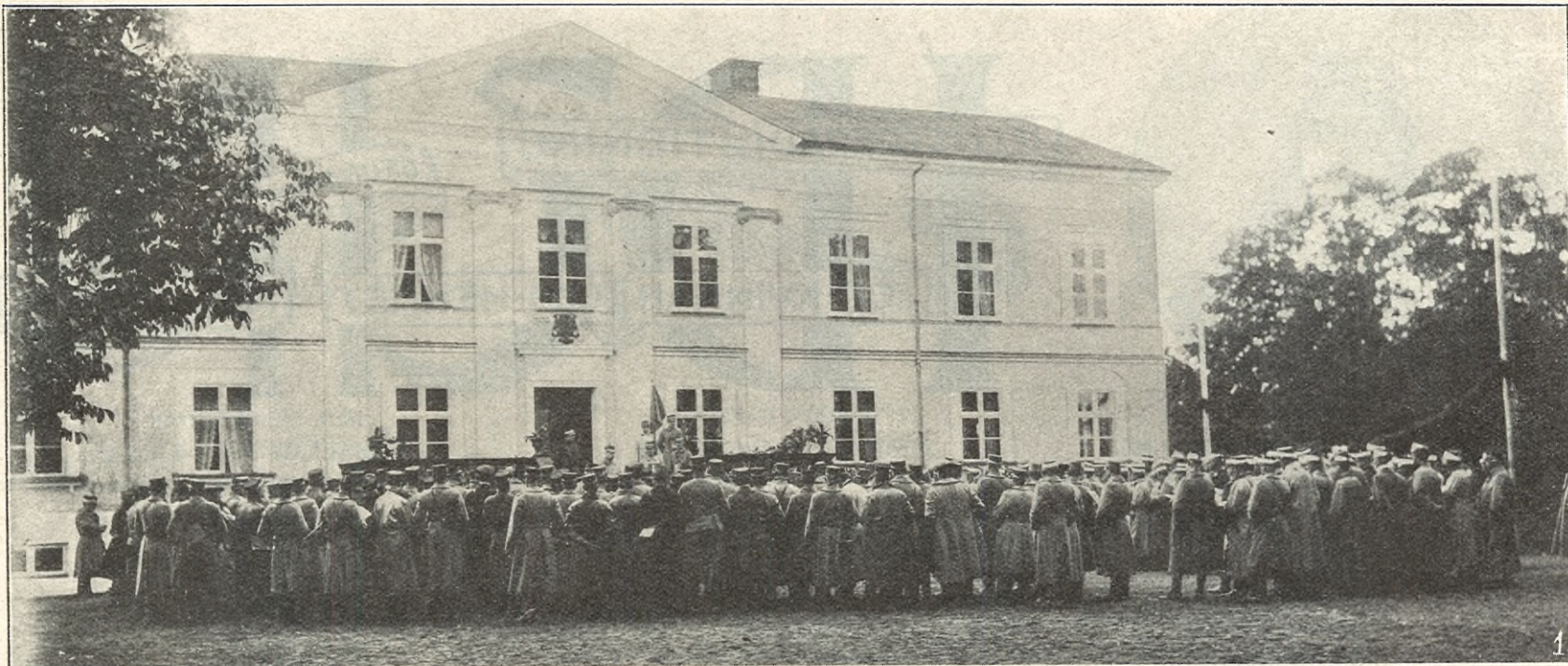

I HOST HA DE STORA militärmanövrerna varit förlagda dels till Småland, dels till Uppland och hvad som kommit till af nytt under denna repetitionsstrid för att hålla vår armé i god form har bl. a. varit våra flygares spanings tjänst. För första gången har svensk flygarkår fått visa resultaten af sitt kräfvande och dödsföraktande arbete genom att uträtta spanings tjänst åt trupper

i strid, hvarvid de ådagalagt en beundransvärd förmåga af mod, skarpsinne och påpasslighet. Så att nu torde det svenska flygvapnet också vara en faktor att räkna med, därest det en dag skulle gälla allvar. — I vår militära illustrationserie ingår också en bild från den stora trupprevyn vid Järfva, hvilken ägde rum inför konungen i strålande höstväder. :- :- :-

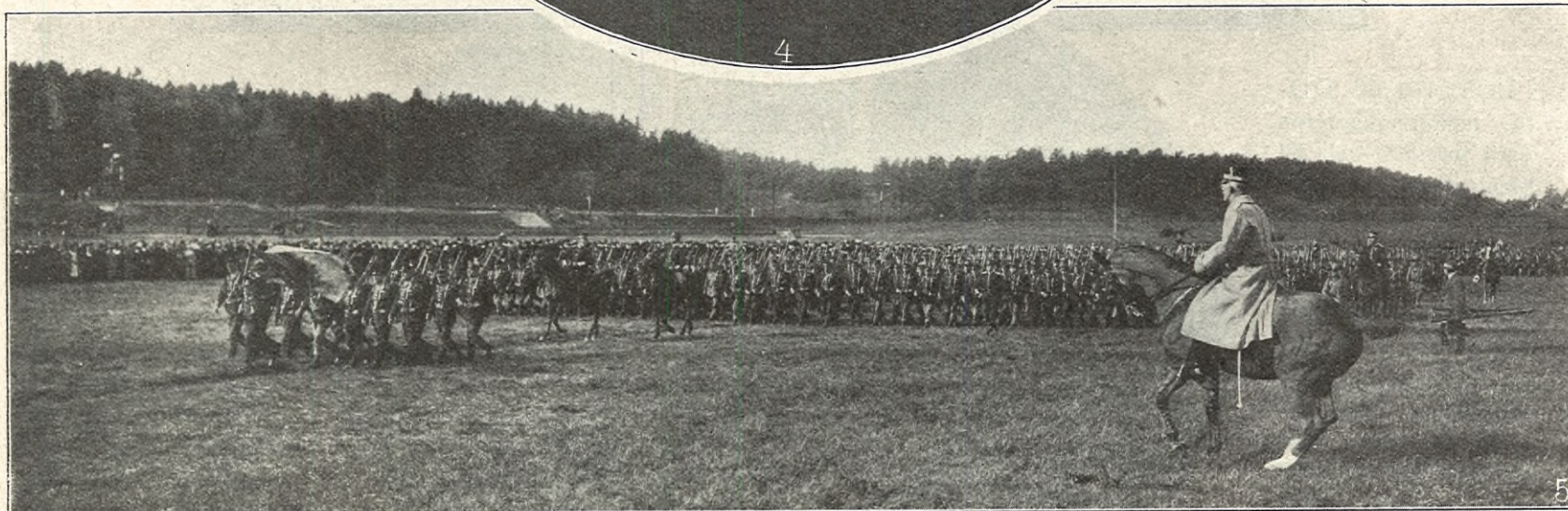

1. General Bildt håller kritik vid Huseby efter manövern. 2. Drottningen och kronprinsessan åse revyn vid Järfva. 3. Generalerna samlas till högkvarteret vid Huseby. 4. Arméns nya

modell till ambulansbil. 5. Den stora trupprevyen inför konungen på Järfvafältet.

1, 3, 4. Betty Larssons eftertr. 2. O. Ellqvist. 5. W. Lamm foto.

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbelyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker & LUND.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Juveler och Guld

Praktikatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

Ett besök i frih. G. Lagerbrings hem.

Med anledning af 70-årsdagen den 9 oktober.

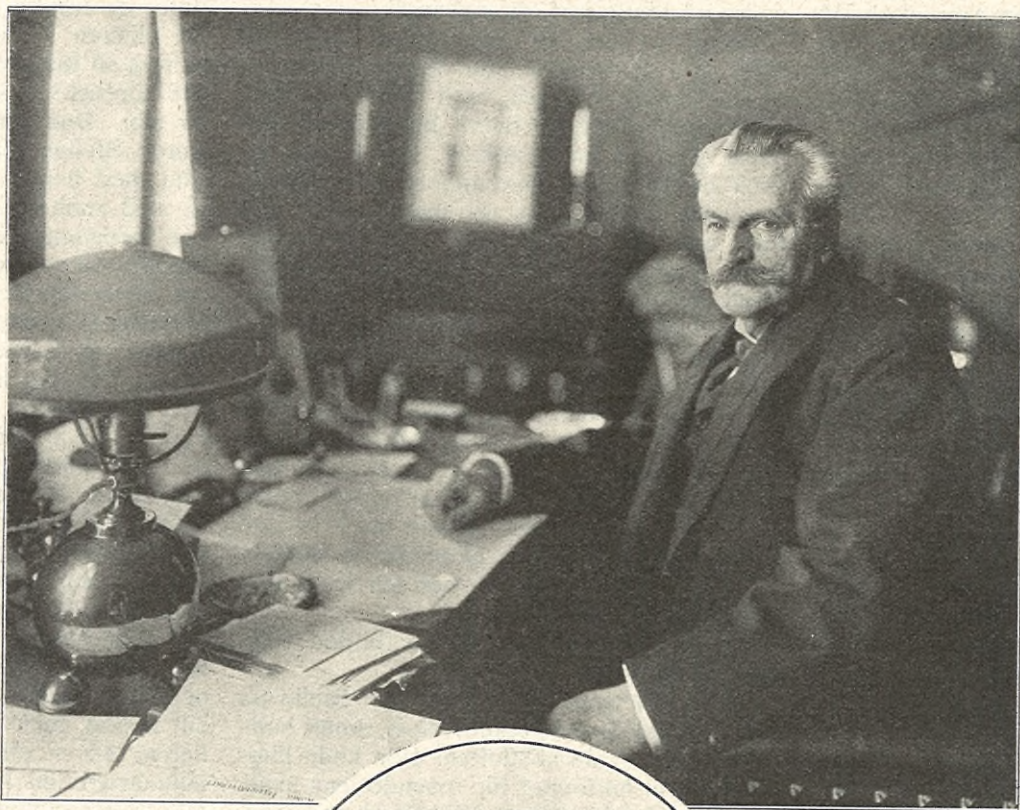
DET ÄR EN DRYPANDE våt oktoberdag, då träden kappas om att fälla sina löf och man vandrar på guld-gula mattor hvar man går fram, som jag, litet olustig af regnet och obekväma tågförbindelser, letar mig ut till den hvita villa, "Manhem", i Alingsås, där förre landshöfdingen i Göteborgs och Bohus län, friherre Gustaf Lagerbring, valt att slå ned sina bopålar för framtiden.

Men i det ögonblick, då jag välkomnas af friherre Lagerbring och hans lifliga, intagande friherrinna, försvinner olusten. En sådan rikedom af älskvardhet och soliga leenden! — "Det är bra synd, att ni inte kommit en vackrare dag, så att villan kun-

nat visa sina angenämaste sidor," säger friherrinnan, i det hon för mig in i hvardagsrummet i första våningen, där det öfverflödar af blommor, den just firade 70-årsdagens sviter. Men jag blir sannerligen likgiltig för regn och höstliga vindar i den omgifningen!

Nu kommer husets herre ut från sitt arbetsrum och vi gå alla tre på en promenad rundt om i villan, som ett slags inledning till den intervju jag beställt af baronen. Vi beundra utsikten öfver sjön Mjörn och de höstfärgade klungorna af träd både från takbalkongen och andra våningens tillbyggda hall — "den fick jag som present af min man på årsdagen af vårt bröllop häromåret," berättar friherrinnan. Vi fitta in i ett gästrum, så lila-färgadt och inbjudande, att jag undrar högt, om någon gäst någonsin kan förmås att godvilligt lämna det, och bringa därpå husets blåa flickrum — fröken Evas — vår hyllning. Rummet bredvid är friherrinnans sofrum, i hvitt och rosa, och snedt emot, på andra sidan hallen, ligger baronens arbetsrum, sådant det ser ut dagen efter, med skrifbordet, likt ett ansvarstyngdt majestä, bräddadt af de mellan 200 och 300 födelsedagstelegrammen, som nu pocka på att bli besvarade.

Så återvända vi till första våningen igen, där jag hittills endast sett hvardagsrummet, som dock sannerligen fål att tittas på två gånger med sin möbel i grönt och gammal mahogny och sex höga fönster, hvilka ge en det intrycket, att södersolens strålar måste trängas i ifvern att komma in. Midt emot ha vi matsalen i ek, som får en förnäm prägel af en samling blått, ostindiskt porslin och har röda fönstergardiner, som jag förälskar mig i. Deras färg upprepas vackert af en jättebukett rosor, en födelsedagsgåfva, på midtbordet. Intill ligger salongen med stora släktporträtt i olja på väggarna, där är bl. a. baronens far, öfversten, och hans farfars far, generalen, glansfullt uniformerade och allvarsamma i minen. På tal om porträtt får jag också se en samling från friherre Lagerbrings barn- och ungdomstid: när han är en söt 13-åring — "jag var så snäll och

Friherre Gustaf Lagerbring i sitt hem i Alingsås.

Friherrinnan Hedvig Lagerbring.

oförarglig som barn," säger baronen, "ingen kunde tro, att jag skulle bli en morsk militär," — en tankediger kadett, en ståtlig löjtnant.

Allra sist dyka vi ned i källaren, som är friherrinnans stolthet, så ljus och luftig är den, och som rymmer en nätt förmögenhet af inkokta frukter och grönsaker. Trädgårdens sista blomsterskatter ha också vid det här laget skördats: "sommarens sista ros", i utsökta hvita och röda exemplar, har fått en hedrad plats inne i hvardagsrummet. Blommor äro omhuldade skyddslingar hos familjen Lagerbring och friherrinnan afslöjar, att hon till och med planterat stockrosor kring skorstenen, som skjuter upp på utsiktsverandan; "först skrattade man åt mig, men sedan måste alla medge, att det var vackert."

Villa Manhem, frih. Lagerbrings hem i Alingsås.

Huset innehåller 12 rum plus hall och har ett 100-tal år på nacken. Det inköptes af friherre Lagerbring för en del år sedan och har varit sommarbostad intill nu.

Ronden genom huset är nu slut och vi slå oss ned till den så vackert inledda intervjuen, — baronen med en hufvpojksmin af: "ja, fråga nu på, så får jag se, hur ni reder er!" Mensamtalet kommer snart i gång, och friherrinnan gör då och då små blixturnéer in till oss och hjälper till att sätta fart på det. Friherre Lagerbring talar om det kräfvande landshöfdingearbetet i Göteborg, hvilket han nu i sommar tagit afsked från. "Det var ju inte bara hvad länsstyrelsen gaf mig att

ås. — Foto för Idun af Kaleb Torin, Göteborg.

göra, fast det kunde bli drygt nog," säger han. "Tänk till exempel på, att det sitter en folkhushållningskommission uppe i Stockholm, som ständigt hittar på nya cirkulär att skicka ned till behandling! Dyrtiden har ju också ökat de sista årens arbetsbörda. Men dessutom var jag ordförande i 40 direktioner, och ni förstår, hvad det betyder. Sammanträden på sammanträden. Ändå har jag trots allt under de tjugo Göteborgsåren hållit hårdnackadt fast vid en regelbunden lednadsordning: upp mellan kl. 7 och 8 om morgonen, i säng före midnatt. Sällskapslivet har mest tagit form af middagar, och dem kan man i regel komma ifrån vid 10-liden. En god vana lägger man ju inte bort, så naturligtvis har den följt mig äfven sedan jag slagit mig till ro härute."

Så nu vet man, hvarför friherre Lagerbring ser ut som en 50-åring!

För närvarande har han en sysselsättning af litterärt slag: nedskrivande af biografiska data rörande hans företrädare på landshöfdingestolen. Han har redan förr skrivit litet af hvarje, mest i militära ämnen, på anmodan af tidningar och tidskrifter. För öfrigt har han inte alldeles brutit med sina vänner direktionserna i Göteborg och Stockholm, utan står ännu kvar i styrelserna för åtskilliga bolag.

Allt detta kräfver resor till Göteborg 1 à 2 gånger i veckan och alltsomoftast till hufvudstaden.

"För resten är det inte omöjligt, att jag en vacker dag sätter mig ned vid skrifbordet för att åstadkomma något i memoarväg," fortsätter friherre Lagerbring. "Jag har ju hunnit med att se och upplefva åtskilligt, som kan ha mera allmänt intresse. Jag var bl. a. i 10 somrar konung Oscars gäst på "Drott".

Men det är tid att säga adjö, hur lifen lusten att göra det än är. Jag tackar för visad gästfrihet och inomhus-sol och lämnar motvilligt det vackra hemmet för att åter förena mina öden med den vresiga och höstkalla världens där utanför. MIGGS.

Det afgörande. Skiss af Teresia Eurén.

TÅGET RULLADE I VÄG ÖFVER EN lång, lång bro. "Jaså, Lombardsbrücke! Då måtte vi vara framme strax! Men hur var det bangården hette? — Hallå, konduktör! (Visst ja, man måste ju "spraka" tyska, förstås.) Schaffner bitte, einen Augenblick! — Nå, hur kunde jag glömma det: Klostertor! Och det är sista stationen, säger han, så jag kan inte alls ta miste."

Den unga flickan började samla ihop sina effekter. Det gick med svikt och fart. — Att hon nu verkligen var framme! Ute i stora världen, hon som suttit så instängd och bara längtat efter lifvet.

Nu gällde det först att hitta reda på "tante Tilly". Hon skulle ju vara nere och möta. Mycket riktigt. Där stod den lilla tjocka gumman med sina blänkande fågelögon och sitt färgade hår. Nå, inte kunde man se det på så långt håll, men Stella visste det ju — att håret var färgadt nämligen.

Den långa flickgestalten böjde sig lifsfarligt ut från boggievagnens plattform, och näsduken viftade en munter signal.

"Um Gottes willen, gnä' Fräulein!"

En ung herre med blonda kaisermustascher hade plötsligt störtat fram bakom den gamla damen, färdig att ta emot den unga i räddande armar. Obehöfligt, hon klappade redan om sin "Täntchen" och började så plocka ner sitt Gepäck, utan att märka att han hjälpte till. En lång fläta piskade honom i ögonen: "Au, au" — ett skraff. Nu uppfäckte hon hans närvaro. Han fick en snabb blick ur ett par kisande ögon, det glimtade till som en solkaff.

Strax därpå var hon djupt allvarsam, neg och bad om ursäkt. Och så kom presentationen: "Herr von Ollendorff — min lilla svenska skyddsling, Stella Örn." (Uttalet af tillnamnet vållade någon svårighet). Den senare studsade, förolämpad, fnös till andlingen. Jaså, hon skulle inte betraktas som vuxen! "Fröken Örn" borde det hetat — men hvarför hade också inte mamma låtit henne sätta upp håret än!

Nå, nu var inte tid att försjunka i någon trumpen stämning. Omöjligt för resten. Så härligt, så stiltigt: det Ollendorffska ekipaget — ytterst elegant, med blänkande hästar, blixtrande seltyg — var ställdt till tante Tillys förfogande; och i väg bar det förbi det strålande Hamburg, ut till en slottsliknande villa, där gamla Fräulein Ottilie Bernstein ensam residerade.

Stella slukade allting med ögonen, svarade förströdt, i en feber af ifrig receptivitet. "Du förstår, tante, nu måste jag samla intryck" — — Detta blef sedan en skämtsam paroll dem emellan. "Samla intryck, Stella, för all del!" — "Täntchen, du vet — — intrycken!"

När flickan väl installerats i sitt lilla gavelrum med klängrosorna kring fönstret, hunnit tvätta dammet af sig och kommit ner igen i "Wohnstube", tog emellertid nyfikenheten ut sin rätt: "Mein Zuckertäntchen — h v e m ä r h a n ?"

Hon låg på knä på den mjuka mattan och tittade skälmaktigt upp. Men intresset var allvarligt nog att räcka under hela den kärleksfullt omsländiga, tyskt ordrika berättelsen om älsklingskamraten från flickpensionen, dennas giftermål vid tämligen framskridna år; sonen, som naturligtvis hon, Ottilie, stått fadder åt och mer och mer tagit under sina vingars skydd, i all synnerhet sedan modern dött.

"Att du inte berättat om honom förr, tante Tilly!"

"Na, Herzblättchen, vi ha ju inte känt hvarandra så länge just, du och jag" — —

Saken var den, att tante aldrig i tankarne ställt dem på samma plan: flickan Stella — af god familj tydligen, men fattig, en liten fröken Ingentingalls, hvars bekantskap hon råkat göra på en turistfärd, som genom en nyck berört västra Sverige; söt och vänlig, visst det, originell, en rar unge, men i alla fall; och så — Wolfgang von Ollendorff! Börd, uppfostran, förbindelser, rikedom, allt förutbestämde honom i gudmoderns ögon till en alldeles särskildt lysande bana.

Juridik studerade han, men nu skulle han vara hemma en tid. Fadern hade varit sjuk, kände sig klen och melankolisk och behöfde sonens närvaro. "Inte för att det lades några band på Rolf, han kom och gick som han behagade, men se — bara han bodde i huset blef det gladare och ljusare där!" — De svarta ögonen tindrade af moderlig stolthet.

"Juridik, sa du, tante — han ser ju ut som en civilklädd officer."

"Mein Kind, det gör hvarje bildad tysk. Han är för öfrigt reservofficer" — —

Hopkrupen under duntäcket njöt Stella på nytt i minnet dagens upplevelser, smått huffrande i den svala höstluften. Hon hade lämnat fönstret halföppet för rosendoftens skull. Åter kom den häpnande glädjen öfver henne. Tänk, att hon nu verkligen var här — hon, familjens askunge!

Hon hade varit så van vid, att alla möjligheter skulle kröna systemens hjässa. Och hon fann det helt naturligt att själf sitta i skymundan — med ärfda, nötta kläder — och knoga och läsa. Godt hufvud ansågs hon ha, därför fordrades det af henne att gno på så fort som möjligt mot en briljant studentexamen och hägrande goda inkomster som — — ja, som bibliotekarie, tänkte Stella helst, för hon tyckte ju om böcker. (Hvad var det hon öfver hufvud taget i n t e tyckte om!)

Eljes var det nog ett litet misstag, det där med det speciella läshufvudet. Ambition och energi gjorde, att hon stod på sig äfven i skolan; men hvad som karaktäriserade flickan, det var en öfversvallande vitalitet, en lidelse och en schwung i allt hvad hon företog sig. Hon sträckte mot tillvaron åkallande armar, färdig att ta emot och förvalta hvad helst den månne unna henne. Gåfvorna hade hittills kommit sparsamt nog. Ända tills i våras, då hon gjorde den gamla rika tyskans bekantskap, tog hennes hjärta med storm utan att ana det och så, helt plötsligt, fäst inbjudan att tillbringa ett år — ett helt år — tillsammans med henne, dels här i det idealiska hemmet, dels på resor. Föräldrarna hade undrande, halfvt ovilliga, gifvit sin tillåtelse. Afbrottet i läsningen var ledsamt, men — inte kunde man neka ändå. Flickan behöfde nog lite gladare dagar; och så visste man aldrig, hvilka blifvande förmåner detta kunde leda till. Tyska språket fick hon i alla händelser gratis. Visserligen b o r d e det ha varit Lisa — hvilket parti hade hon inte kunnat göra! (Genom en ödets ironi hade familjenskönheten fått detta blygsamma namn, under det askungen ståfde med ett, som bättre anstätt systemens strålande uppenbarelse. Nå, det fanns ju — Mona Lisa!) Ja i hvarje fall — nu gällde det att göra det mesta möjliga för Stella. Och så utrustades hon med en toalett, som kom henne att först hoppa jämnfota af förhusing och sedan kritiskt betrakta sin bild i spegeln. Näsan var inte rak, det var odisputabelt, den krökte sig

en smula i galen riktning. Ögonen voro inte stora, de kisade ofta som en smal springa. Att glimten ur deras trefärgade iris kunde bli nog så fascinerande, hade ägarinnan ännu inte upptäckt — — Munnen återigen var lite för stor. Den starkt bågiga öfverläppen utgjorde Stellas förtviflan. Bröderna retades jämt med henne om den: "Gestikulera inte så med snabeln! — — Undras, om du inte i en föregående inkarnation varit en älg och snappat löf med den där" etc. Hennes säkra och medvetna stolthet däremot var håret, en rikedom af vågigt, solglänsande hår. — Resultatet af granskningen blef ett förnöjdt skraff: "Är jag inte vacker, så är jag ändå inte anskrämlig. Och hufvudsaken — h u f v u d s a k e n, den är hvad jag får se, och det blir härligt, tra-la-la! Ah — seid umschlungen, Millionen — hvad jag är glad!"

Och allt hade blifvit "så förtjusande, så bedårande": ångbåtsfärden öfver till Danmark — hon matade mäsarna och kände sig släkt med dem, och vid yttersta skären hade hon bedt kapten tuta, så att hon fick se särlarne plumsa förskräckta ner i sjön — ja, till och med järnvägsresan genom Jylland hade sitt behag, tack vare den danska gemylligheten; så — efter en stärkande tupplur — ankomsten till Hamburg, mottagandet med alla öfverraskande detaljer, bland dem Wolfgang von Ollendorff. Ah nej, "bedårande" var då inte han, men treflig, fasligt treflig, trots mustaschen, som verkade snobb. Hvad tante var rar sen — med sina små löjligheter ändå så riktigt rar! Och hemmet här, kunde man tänka sig något mera sagolikt: därute drufvor och rosor kring väggar och pelare, en hel häck af oleander, massor af blommor, samma sorter i stora fält — stora färgfläckar dekorativt inpassade i terränganordningarna. Och inomhus! Wohnstube därefter — hvardagsrummet — med sin flere trappsteg höga fönsternisch, där man kunde njuta ordentligt af utsikten både inåt och utåt, det skulle då bli hennes älsklingsstilla. Men allt imponerade på henne, allt: alla utsökta gamla möbler och konstverk, musikrummet, biblioteket, det mönstergilla köksdepartementet och kanske allra mest ändå badrummet, marmorbassängen. Man måste ju känna sig som en romersk prinsessa, när man steg ned i den — — Förnöjdt sträckte hon på sig i stolt försmak. Värmen under duntäcket hade nu rådt på kylan från fönstret; sömnen kom, ljuflig och fridfull. —

Fjorton dagar därefter hade Stella varit på sin första bal — med håret uppfäst i en tung grekisk knut, en vuxen ungdom. Och sedan följde inbjudningarna tätt på hvarandra. Med angenäm öfverraskning fann hon sig vara en dragningskraft. Hennes något rådbåkade tyska förhöjde den lustiga verkan af muntra infall, käck repliker; det låg någonting ovanligt och friskt öfver hela företeelsen, "en nordgermansk fläkt," sades det. Herrarne trängdes kring henne, rappa svar hon gifvit upprepades och cirkulerade. Mest syntes unga Ollendorff i hennes omedelbara närhet. Han hade redan fått tillåtelse att utbyta sitt "gnä' Fräulein" mot Stella, och tonen dem emellan var barndomsvänners, på samma gång som han var den ridderligt uppvaktande kavaljeren, skickade blommor och så vidare.

Stella antog därför, att den hvita ros bebjänten nyss burit in, kom från Wolfgang. Nu stod den på hennes lilla skrifbord i ett rubinrött glas, och hon njöt af dess fina, i grönt gående skifningar. Någonting så rent

och nobelt — tänkte hon — det är som ett uttryck för en förnäm själ. Vänligt af Wolf att ge henne något så vackert. Men eljes passade då nejlikor bättre från honom, sådana hade han också tagit sig för vana att skicka. Färgerna växlade men inte blommorna. Hon hade råkat säga en gång, att hvarje människa hade sin blomma och på honom tänkte hon, när hon såg en nejlika. Nu ville han väl ändå variera — Få se, hvad han bjuder på i biljetten, som följde med. Kanske Hamlet, som ju skall ges snart. Den hvita rosen kanske skall påminna om Ophelia, men då borde det hellre varit en näckros — —

Kuvertet föll nästan ur hennes hand, så häpen blef hon öfver namnet på kortet. Senator König? Ja, nu kom hon ihåg! Det var den ställige herrn med gräsprängdt hår och unga ögon, som hon lagt märke till sist hos Bungers. Hon hade tyckt han iakttog henne, och slulligen lät han presentera sig. Fru Bunger var syster till den ena af Hamburgs borgmästare och bjöd endast utvalda sällskap. Stella hade känt sig mycket stolt öfver att få vara med där och inlade så mycken värdighet som möjligt i sitt uppförande. Fast roligt hade hon så det sken om henne!

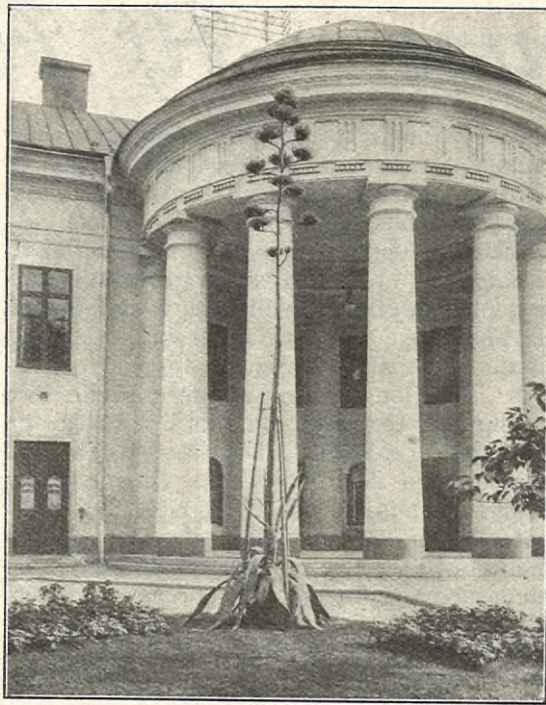
"Detta är er ros," stod det i biljetten, "lilla fröken Tio-mil-från-lifvet!" Han bad vidare att få göra visit och att få bjuda damerna på teatern. (Jaså, ändå Ophelia!). Fräulein Bernstein hade ju för länge sen gjort honom den äran att öppna sitt angenäma hem för honom, men — tillät fröken Orn, att han gjorde sin uppvaktning?

Stellas hjärta tog ett skutt. En friare! Ja, det var det då väl säkert — och en sådan friare. Hvad skulle Lisa säga? — —

Täntchen visade ett strålände humör både på teatern och vid supén efteråt. Och morgonen därpå anförtrorde hon sin favorit hvad senatorn sagt om henne. Han hade beundrat "den säkra fakt", hvarmed hon hållit sina kavaljerer på lagom afstånd. "Hon har en värdighet långt öfver sina år, trots sin barnsliga omedelbarhet. Det är den friska, oberörda renheten" — — Stella skrattade och svarade med ett afböjande skämt, men inom sig var hon omätligt stolt. Wolfgang hade sagt, att senatorn var "en verkligt förnäm gammal herre". Verkligt förnäm ja, furstlig, imponerande — men gammal? Åh nej tack, Wolf, man är väl inte gammal strax, för att man inte är en pojke som du! Väldigt treflig och rolig var Wolfgang i alla fall. Hon skulle bjuda honom jämt, när — — Ja tänk, det såg allt ganska troligt ut, att hon skulle bli värdinna i det där ställiga huset vid Alstern. Sådana originella fester hon och Wolfgang skulle ge tillsammans! Jaså nej — det var väl hennes man och hon, som skulle ge dem. Men Wolfgang måste råda henne, han hade så goda idéer.

Därnere hördes steg på sandgången. Så tidigt, tur att hon var uppe efter en så het dag som i går: ridklubb, museibesök med senatorn, trädgårdsfest hos hans syster, Hamburgs rikaste fru. Nå, man måste väl tillta ut, det är bestämdt — — "Hallå! god morgon — trött, sa du? Nej långt till dess. Hvad blir det i dag? Utflykt till — — Känner inte. Vid Elbe? Då får man segla eller ro. Härligt! Ja, visst kommer jag."

De hade nu nått en vidare periferi med sina gemensamma utflykter, de båda unga. Tante Tilly, som eljes var så stramt konventionell i mångt och mycket (man var väl inte tyska för inte) gjorde ett undantag och lät dem i allmänhet slippa förkläde. Alla sevärdheter i staden hade Wolf visat Stella: börsen, hamnen, gamla staden med de mörka smala kanalerna och de trapplikt utskju-

En blommande agaves i Rådhusparken i Hærnösand. Arvid Holmstedt foto.

tande husgafarne, hvilkas öfvervåningar nästan möttes öfver vattnet, Kunsthalle, där den store ifraren för konstens popularisering, Lichtwark, efterlämnat sin prägel, zoologiska trädgården, Hagenbecks m. m. De hade matat svanorna från Alsterpaviljongens veranda, de hade rott öfver Alsterbassängen. Sedan kommo allt aflägsnare omgifningar. Hon hade fått se en karaktäristisk nordtysk bondgård — ställiga korsvirkesbyggnader, frodig boskap, välskött mark — vierländska fruktträdskärl, ett gammalt f. d. danskt slott, nu förvandladt till pensionat — Stellas historiska sinne ryste vid att se kypare springa öfver borggården, bier och kaffe serveras i den uråldriga parken. Hon hade hänförs öfver en liten stad, dit välmående hamburgare brukade dra sig tillbaka på gamla dagar, en idyll med husen inbäddade i grönska på en skogklädd sluttning. Hon hade vandrat genom den väldiga järnkanslerns anspråklösa villa i Friedrichsruhe, ströfvat i ekskogen — Sachsenwald — som verkligen bättre tycktes anstå en sådan ägare. — Nu drogo de sig nedåt floden, den ställiga Elbe. "Det blir bäst jag följer med," hade tante sagt, "eljes kommer ni väl ända ned till Cuxhaven, uthamnen, och går ombord på en emigrantångare!"

Den utflykten blef ett af Stellas käraste minnen. De hade seglat, och hon styrde. "Nu styr jag in i aftonrodnaden, Wolf!" — "Ja, gör det, dit ska vi två styra tillsammans."

Wolfs gudmor började känna sig illa till mods. Skulle det ändå vara möjligt? Men han hade ju på sista tiden skämtat så harmlöst om "die Königin". Nå, i så fall måste hon försöka påskynda händelsernas gång. Fast senatorn var nog inte den, som lät sig ledas. Nåja, han var då så förälskad — som en några och fyrtio års karl blir i en sådan frisk ungdom som Stella. Bara barnet! Det var ju lite för tidigt, men — — Hon måste hindra Wolfgang från att göra en dumhet. Gamle baron, hennes värdade vän, skulle aldrig förlåta henne, om hon blef den oskyldiga anledningen till hvad han gifvet skulle anse för sonens mesallians. Visserligen finge Wolfgang nu aldrig hans tillåtelse, och utan den så — — Ja, hvad betydde det — en annan tanke sved ändå värre: var hon verkligen "oskyldig?" Hon som bjudit hit flickan, sammanfört dem? Det såg ju rent ut, som om hon önskat ett parti dem emellan. Kanske gudsonen uppfattat saken så? Dagen därpå bjöds König på familjemiddag, och innan han åkte hem, hade han friat och fått ja. Den tid, som nu följde, stod alltid för Stellas minne som någonting överkligt och ändå starkt upplevadt — en liflig dröm. Det var "stiligt" att vara förlovad, oändligt angenämt för själfkänslan. Visserligen hade det sina sidor. Ibland. Ja, det hade oväntade sidor.

Brefven hemifrån, alla lyckönskningar, all afund, allt krusande för den blifvande "Frau

Senator", det var en rökelse, som steg åt hufvudet. Och barnsligt gladde hon sig åt alla vackra saker hon fick: smycken, konstverk. Eberhard var gränslöst god mot henne. (Hvarför skulle han bara ha ett så fräktigt namn? "Farbror Eberhard!") Och alla voro så vänliga. Alla? Wolfgang till exempel hade börjat bli konstig, ironisk. Löjligt af honom. Inte behöfde deras kamratlika förhållande rubbas af att hon gifte sig!

Med ens märkte hon, att kamraten inte gjort besök eller låtit höra af sig på en hel vecka. Förläget kastade hon fram en fråga liksom på måfå, ursinnig öfver att hon var förlägen — — Han hade rest bort! Gjorde en bilfärd med några vänner och hade inte sagt, hur länge det komme att räcka. Jaså, han gjorde bilfärder nu med andra än henne! Hon mindes med ett litet stygn af saknad de gånger hon susat framåt vid hans sida genom ett vackert landskap, trakter han velat visa henne. Hvilka voro de där vännerna? Kanske den tillkommande jämte lämpliga vittnen? Tante visste nog besked, men förrän Stella frågade, så minsann — — Åh bevars! så komisk hon var! Hvad angick detta henne egentligen? — Hon skulle tänka på sin utstyrsel, den väldigt vackra utstyrseln som Täntchen skänkte — en gård af godtgörelse och ett uttryck af läffnad, om Stella bara vetat det!

Och så gick tiden, och Stella kom allt mer och mer in i sin blifvande roll. Tante Tilly var mycket nöjd med henne. Flickans ysterhet hade dämpats — för mycket nästan, onaturligt fullständigt. Mot fästmannen var hon mild och undfallande. Det låg i hennes sätt en tydlig ifver att vara honom till lags, att visa sin tacksamhet, sitt erkännande af att han var god, han var pålillig — inte som andra, nyckfulla vänner. Hon hade velat resa hem, och föräldrarna hade också önskat det, men Eberhard hade bedt henne stanna. Det växlades några bref med hemmet, och så stannade hon.

Ja, hon stannade — längre än hon själf ämnat och trott. Wolfgang var alljämt borta. Man väntade honom inte ens i hemmet, hette det. Han skulle resa direkt till universitetet.

Och det blef sommar på nytt. Tante Tilly började tala om en badresa. Stella tyckte, att nu måste hon resa hem, hon måste.

Så kom den dagen, som aldrig blir glömd. Tryckande hett var det. Stella bodde med Fräulein Bernstein utåt Elbe, men hade rest in till staden för att uträtta några ärenden åt henne. Fästmannen uppvaktade och hjälpte naturligtvis. Trots värmen voro de outtröttliga, fram och tillbaka kuskade senatorns ekipage. Nu åkte de framåt Alter Jungfernstieg. Med ens är den breda gatan fylld af en plötslig folkstockning. Dödstystnad, stillestånd. Hvad är på färde? Vagnen måste stanna. Bleka eller upphetsade frängas människorna omkring den. Men i Guds namn, hvad är det då, hvad har händt? Någon kastar i förbifarten ett tryckt blad in i vagnen: mobiliseringsorder!

Det brusade och dånade för Stellas öron. Hon måste ha bleknat förskräckligt, ty hon hörde en ömt orolig röst, som försökte lugna henne: "Älskling, jag kommer inte med ut, inte nu först åtminstone, och det blir nog inte långvarigt." En arm lades om hennes axlar. "Stella, hör du mig inte? Jag stannar ju hos dig." — Stannar? H v e m stannar? — — Långt borta, genom ett töcken såg hon en skara soldater tåga framåt i energisk marsch, i spetsen en blond officer, en ung student — — "Wolfgang, åh Wolf!"

Hejdlöst gråtande sjönk hon ihop, likgiltigt för allt och alla — så som man blir det, när döden rör vid ens käraste.

Le gentilhomme. Af Artur Möller.

RIDDARTIDEN VAR FÖRBI. DESS GENTLEMANNAAIDEAL var redan utvärtes sedt en anakronism, då Cervantes gaf det nådestöten med safirens udd. Den nya tiden lade af rustningen och bytte lansen mot värjan och pistolerna. Men den bytte icke grunduppfattningen af hvad som konstituerar en riddersman. Le gentilhomme, som under fyra sekler angaf tonen och ledde moderna i Europa, var hans arftagare.

Ett par hof blefvo de urhårdar, från hvilka vettets, förfiningens och etikettens lagar utsändes öfver världen. Under fjortonhundratalet var det Dijon; att vara klädd i burgundisk dräkt ansågs liktydigt med att vara chic. Sedermera blef det Saint-Germain och Versailles.

Man må inte föreställa sig, att de aristokratiska tidehvarfven ansågo det hedrande för en gentleman att sitta med händerna i kors och lefva på sina räntor. Det yrke, som anstod ädlingen bäst och där han fick mest tillfälle att visa sina kvalifikationer, var naturligtvis krigarens — som utmärkt väl lät förena sig med hofmannens. "Det tyckes mig, att den starkaste ambitionen hos en värjans man," skriver en sextonhundratalets moralist, "bör vara att göra sig aktad som en behjärtad och modig man, och därefter att vara *creu homme de conduite & homme de bien*."

Den förnämsta ägodel en sådan man hade att hålla på, var hans ära. "Som en dam, hvilkens oförvillighet fått sin första fläck, aldrig mer kan återvända till sin första renhet, så kan en soldat aldrig upprätta sig så fullständigt efter en feghet eller en låghet, att det inte finns kvar någonting att klandra hos honom."

Man kan sätta sig in i, att det under sådana förhållanden måste ha legat den unge ädlingen om hjärtat att inte låta ens den minsta förolämpning torka på sig.

Vi nutidsmän, med våra slappa och fridsamma hedersbegrepp, ha måhända i det afseendet gått något väl långt åt motsatta hållet. En väluppfostrad och korrekt grosshandlare eller notarie ställer inte till ett slagsmål, därför att någon tillkastar honom ett kränkande ord eller ens för en insinuation mot den kvinna han älskar. Och en stämning inför rätta skulle endast göra skandalen sju resor värre...

Femton- och sextonhundratals gentleman kände och handlade på annat sätt — hvar till bar man sin värja, om inte för att tukta den, som vågade röra vid ens heder!

Utan tvifvel drefs denna ömtålighet ibland ända ut i det löjliga, och Le sieur Foret beklagar sig öfver de unga hetssporrar vid Ludvig XIII:s hof, som inbilla sig, att nobless och tapperhet endast kunde visa sig i att slåss. "De ha vida upphöjda verkningar och man kan säga, att de omfatta nästan alla hedersamma handlingar i lifvet."

Duellväsendet har ju ännu i dag både anhängare och motståndare. Det kan inte nekas, att det ligger någonting mot gentleman-nabegreppet stridande i att svälja en skymf. Såväl i Frankrike som i Tyskland har denna känsla bibehållit sig till vår tid; t. o. m. socialdemokraten Jaurès fann sig föranlåten att vädja till värjan för att göra upp med sin motståndare Deroulède.

Vår spirituellaste kvinnliga kritiker, Klara Johansson, anmälde en gång en bok, hvars "hjärte" utsattes för missödet att få en örfil af en underhuggare utan att våga besvara den. Hon fogade till denna episod reflexio-

nen: vi kunna aldrig bli komprometterade genom en annans handling, endast genom våra egna. Sant nog! Det var också endast genom sin passivitet efter skymfen som vidkommande unge man blef komprometterad.

Säkert är, att liksom värjan gaf gentlemanen ett ridderligare snitt och tvang honom att hålla sig i form, så skulle bruket af den äfven nu vara till stort gagn för vårt offentliga lif. Mer än en smädare skulle lära sig ha tand för tunga, om han i stället för en "polemik" riskerade att ställas ansikte mot ansikte med den belackades värjaspets. Det skulle obetingadt bli till förmån för friskheten inom vår politiska atmosfär, om en mängd affärer som nu fylla tidningsspaltarna med meningsutbyten och gurgel, af hvilka allmänheten har ett minimalt intresse, snabbt och slutgiltigt uppgjordes mellan kontrahenterna själfva i närvaro af sekundanter och läkare.

Liksom kvinnoidealet under "le grand siècle" och rococon var ett annat än vårt, så skilde sig också den manliga skönhets-typen väsentligt från den som anglo-amerikanska fidskrifter och bokomslag vant oss att beundra. Ej heller under medeltiden gällde den torra, seniga typen som vacker. Vilbelungerlied prisar den unge Eiselhers hvita händer, med hvilka han omfamnar sin brud, och det var framför allt Parcivals fina hy, som fyllde äfven dygdiga kvinnors sinnen med trånad." Jakob Falke förundrar sig att "runda kinder, som hvarken förrådde först eller hungersnöd, rundade lemmar och blomstrande bål, fulla lår och höghvålfda fötter" uppväckte vida mer beundran än manligt seniga, genom kroppsöfningar hårdnade muskulaturer.

För att göra lycka vid hofvet finner le sieur Foret nödvändigt att äga "en bra kropp, hellre medelstor än för stor, hellre smäcker än för grof, med välformade lemmar, starka, smidiga och lätta att anpassa

Ett societetsbröllop.

Skriftställaren fil. d:r Knut Barr och fru Agneta Barr, född Nohre.

sig till alla krigets och njutningens öfnigar."

Modet var under detta tidehvarf ytterligt rojalistiskt. Då Ludvig XIII var barn, kortklippte inte bara hofvets herrar, utan äfven damerna sitt hår och friserade det à l'enfant. När han började åldras och de kungliga lockarna hvitnade, vann bruket att pudra sitt hår alltmera insteg. Ett liknande ursprung har allongeperuken, som särskildt för hofmän med mindre kraftig hårväxt var nödvändig för att kunna efterlikna den uppväxande Ludvig XIV:s hårsvall.

Som man ser, sträckte sig den absoluta kungamakten äfven till modets värld. Bland nutida monarker torde ingen, inte ens "the first gentleman of Europa" ha blifvit föremål för en slik imitation.

Allt emellanåt stöter man bland tidningarnas förströelselektyr på artiklar, i hvilka l'ancien regimes män och kvinnor angripas för stor brist på renlighet. Det berättas saker, som kunna komma håren att resa sig på en hygienikers Lahmantröja om det snusk som dolde sig under de lysande dräkterna, samt hvad urnor och fontänskålar i Versailles användes till. Som kronan på verket andrages oftast att Ludvig XIV:s ansikte aldrig kom i beröring med tvättvatten.

Det sista är mer än sannolikt, ty le roi soleil delade helt visst sin tids åsikt om vattnets skadlighet för huden. Ett mjukt, fint tygstycke, doppadt i eau-de-cologne var det medel som i stället ingick i gentlemannens morgontoalett.

Man kan ganska lugnt utgå från, att ett släkte, som ägnade de erotiska njutningarna en sådan kult, inte visat sig till den grad likgiltigt för sina kroppars utseende, att de inte ens hållit sig rena! Erinrar man sig därtill den gängse seden, att herrar närvaro vid damernas lever, liksom äfven damer vid majestätets, faller orimligheten af dessa insinuationer ännu mer i ögonen. De härstamma tvifvelsutan från samma gedigna tyska håll, där man alltid sträfvat att nedsvärta det tidehvarf, då "fransk elegans, fransk esprit och fransk läftsinne" omotsagda förde spiran i Europa.

Till yttermera visso finner man i samtida skrifter ifriga uppmaningar, att ej vårdslösa munnens och tändernas skötsel. —

Hur trist, huru utan glans, glädje, spänning och galanteri blefve inte det magnifikaste hof utan kvinnan. Hennes blotta närvaro är det, som tänder espriten och äggar älskvardheten hos män af alla åldrar, därom äro tidehvarfets författare och moralister eniga. Till hvilken finess, tjänstaktighet och courtoisie uppfostrar inte täflingskampen om en vacker och begåfvad dames favörer! Men beklagansvärd är den kvinna, som råkar bli föremål för en inbilsk och taklös kavaljers åfrå. "En basilisks ögon äro mindre att frukta för männen än en sådan mans ögonkast för kvinnan. Genom de inbillade favörer som sådana herrar tillskrifva sig och i hvilka de söka compensation för verkligheten, kunna de ådraga den oförvilligaste dam vanrykte. Men själfva undgå de ej heller sitt straff: de sköna taga sig visligen till vara för dem."

Man ser att indiskretionen i alla tider varit den manliga svaghet, som mest misskrediterar i könets ögon. Det har säkerligen alltid varit i gentlemannens eget intresse att göra sig förtjänt af det betyg som en lifen cigarrarbeterska vid namn Carmen gaf sin utvalde: "Han tiger, mig behagar han."

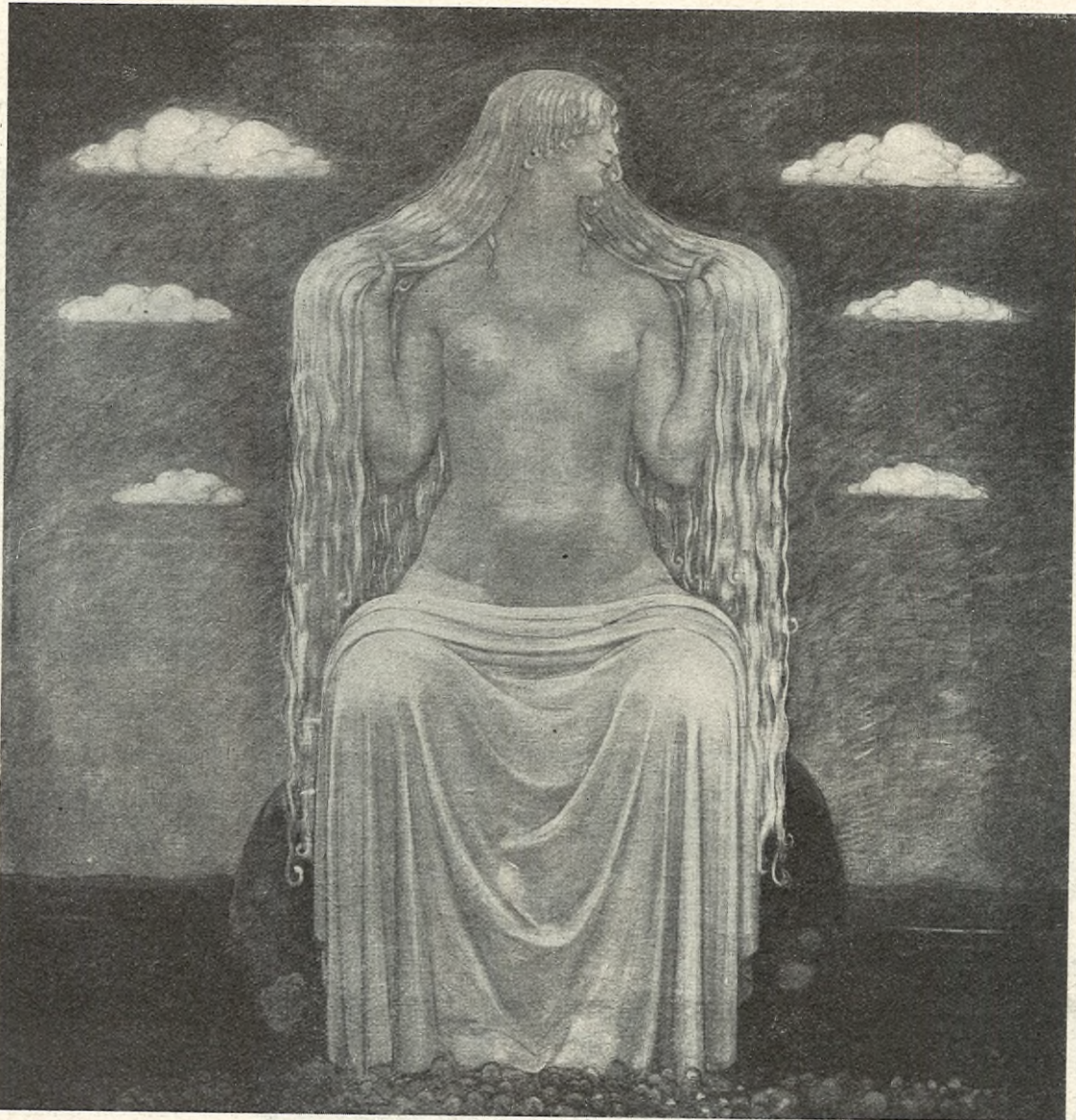

John Bauers "Freja" i Karlskrona läroverk för flickor.

FORENINGEN

Konsten i skolan, som i år fyller tjuguar, har till Karlskrona högre läroverk för flickor skänkt en större väggmålning af John Bauer, benämnd Freja.

Föreningen, som hufvudsakligen verkat i Stockholm, har som bekant till syfte att på skolans gråa väggar införa något af skönhetens uppfriskande glädje och har nu i tvenne decennier till bortåt ett hundratal skolor skänkt reproduktioner och till ett dussin skolor större monumentala konstverk i freskomålning, olja, marmor eller brons. Mest bekant är kanske Carl Larssons stora fresk Skolungdomens korum i Norra latinläroverket och Nils Kreugers oljemålning Midsommar i Stockholm i Adolf Fredriks folkskola, men äfven Georg Paulis fresk Midsommarafton i Södra latin och Carl Eldhs marmorskulptur Läsande flicka i Kungsholms realskola hör till de mest framstående resultaten af föreningens verksamhet. Den viktigaste följden har dock varit det ökade intresset för skolornas skönhetsin-

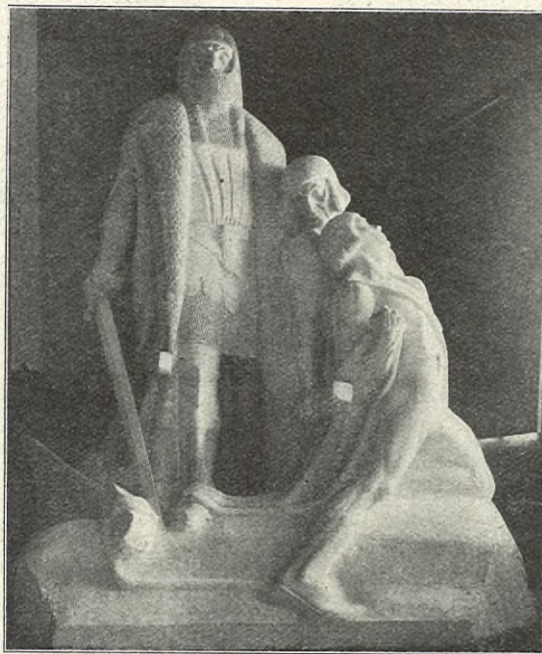
tryck utan och innan, hvilken fått sin förfämsta representant i Ostermalms skola af Ragnar Östberg. Föreningen har till denna skola, som erbjuder den värdigaste inramningen också för konst, skänkt den Milleska marmorskulpturen Selma och Fanny. 1903 skänktes till Norrköping Carl Larssons stora oljemålning Första läxan med bidrag af intresserade Norrköpingsbor. Nu i höst har också med bidrag af konstintresserade Karlskronabor en ovanligt imponerande, i väggen infädd oljemålning af John Bauer skänkts till Karlskrona högre flickskola. Älsklig och monumental på en gång sitter den nordiska kvinnans gudomliga representant Freja på en stor kullersten, aftecknande sin ljusa gestalt mot himlen. Bakgrunden upptages af ett stämmingsfullt svenskt landskap med låg horisont. Den betydande gåfvan har möjliggjorts också genom konstnärens ovanliga tillmötesgående. Tabellen har väckt liflig tillfredsställelse äfven utom de egentliga konstnärskretsarna.

Det raffinemang, med hvilket "le gentilhomme" förstod att omgifva sitt förhållande till det andra könet, röjer sig inte minst i den respekt, han i sällskapslifvet ålade sig mot detta. Inte nog med att hvarje närgången beröring var utesluten. — jämför på tal härom gavotten och menuetten med vår tids danser! — det skulle inte falla honom in att lägga armen om den stolsrygg, mot hvilken hans dam lutade sig! Hur mycket mera af vällustens sanna ekonomi gömmer sig inte häri, jämfördt med flirtens utplottrande förskottsvis och i småmynt af det kapital, hvars värde mångdubblas af att det skänkes på en gång, med fulla händer!

Gentemot damer är det för lite att vara höflig, man måste vara galant. Underhållningen med dem är den ljufvaste, men också den kvistigaste; ty medan männen mera uppgå i innehållet af det som dryftas, ha kvinnorna uppmärksamheten riktad på tonfall, gester och uttryckssätt hos den de tala med. Det är i deras sällskap som det framför allt gäller att utveckla hvad Cicero kallade eloquentia corporis (något som inte har med kroppens omfång att göra). Att låta hållningen och gester understödja och ge lif åt ordet, att förstå att modulera stämman på en gång mjukt och distinkt, så att den tränger ned till själen utan att möta motstånd på vägen.

"I intet land", utbrister den snillrike Taine, "under intet tidevarf har en så fulländad sällskapskonst gjort lifvet så angenämt". Lyckan består i att lefva bland människor som äro belevade ut i fingerspetsarna. "Då den mänskliga egenkärleken är gränslös, kunna

intelligenta människor alltid uppfinna något "raffinement d'égarde", som tillfredsställer dem. — När allt kommer omkring, är likvisst människan den förfämsta källan till lycka såväl som olycka för människan. Under sjuttonhundratalet flödade den källan icke af bitterhet, men af ljufheter. Det räckte inte att icke misshaga, det kom an på att behaga; man var skyldig att glömma sig för

Karl Hultströms nu fullbordade monumentalgrupp "Engelbrekt", som nästa år skall resas i Falun. Det kraftigt hållna skulpturverket framställer Engelbrekt som befriaren, afhuggande repen, hvarmed folket spänts för plogen. O. Ellqvist foto.

de andra, att alltid vara förekommande och disponerad, men för sig själf behålla sina möfigheter och bekymmer." "Être toujours gai" skrifver en engelsk resenär 1785 från Paris "voilà le propre du Français."

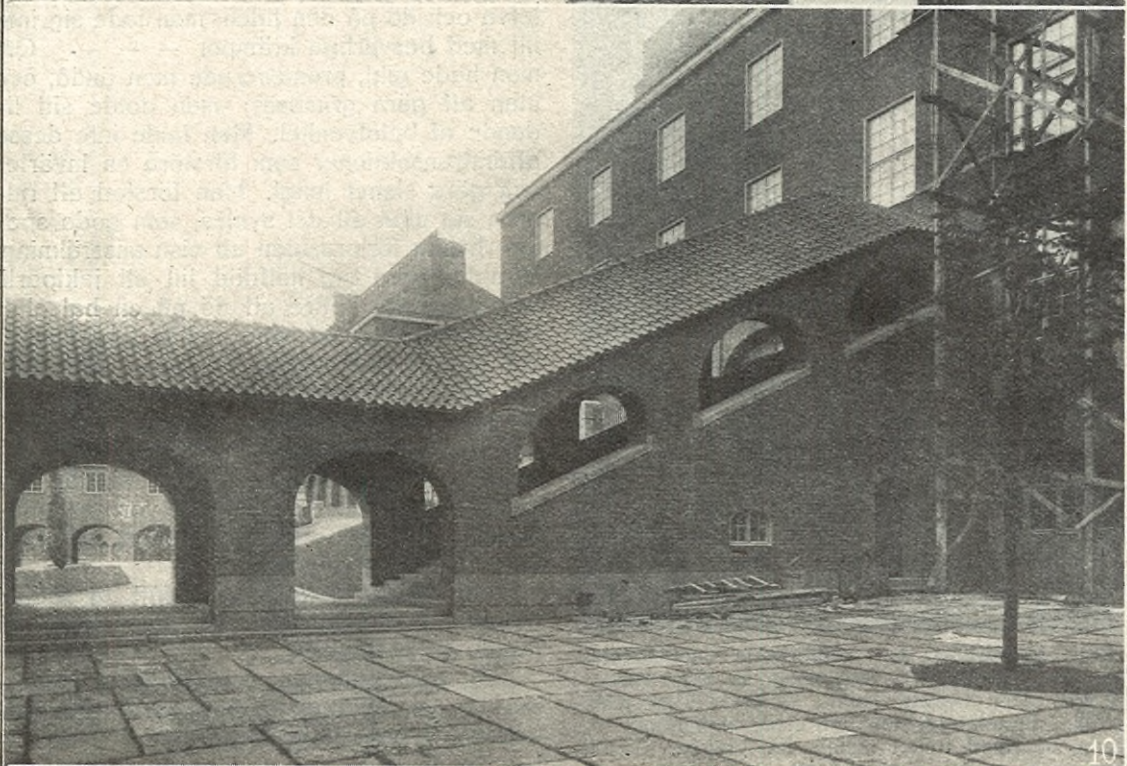
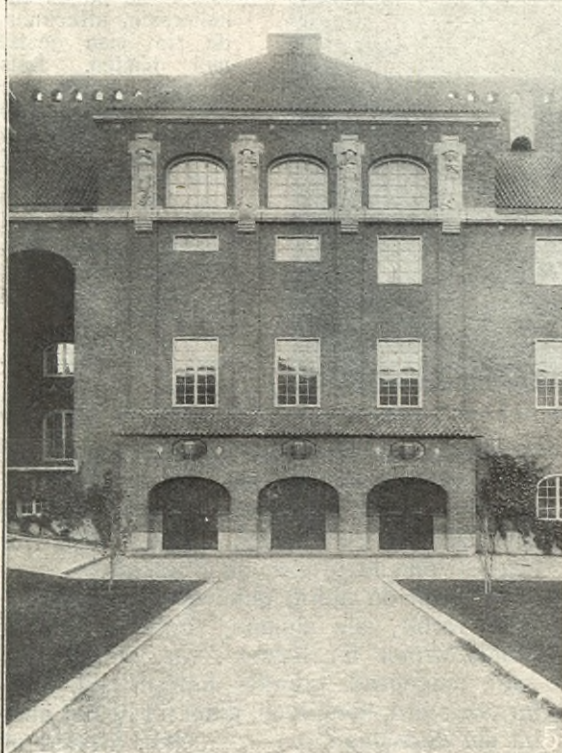
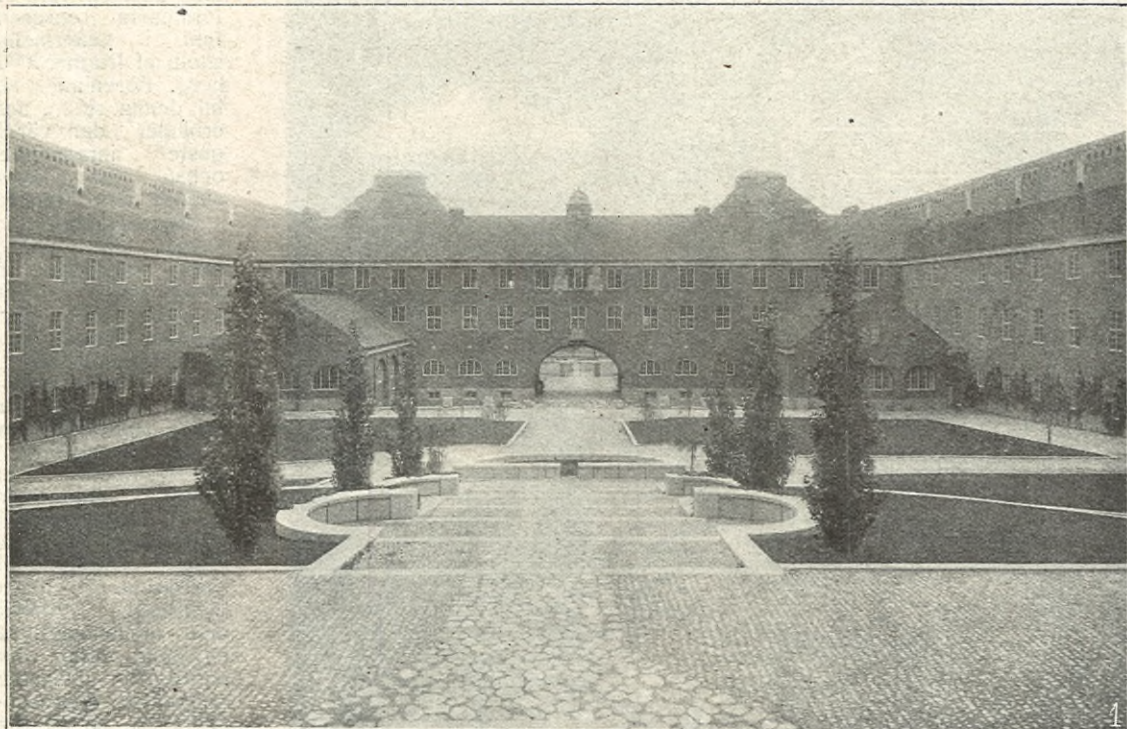
Var man då aldrig gammal på den tiden? "Din farfar, min stumpa," berättar George Sands farmor för henne, "var vacker, elegant, soignerad, graciös, parfymrad, munter, älskvärd, hängifven, jämn till lynnet ända till sin dödsstund — — — Man förstod att lefva och dö på den tiden, man lade sig inte till med besvärliga krämpor — — — Om man hade gikt, promenerade man ändå, och utan att göra grimaser; man dolde sitt lidande af belevnenhet. Man hade inte dessa affärstransaktioner som förstöra en invärtes och göra sinnet tungt. Man förstod att ruinera sig utan att det syntes, som goda spelare hvilka förlora utan att visa misräkning. Man lät bära sig halvdöd till ett jaktparti. Man fann det bättre att dö på en bal eller en komedi än i sin säng mellan fyra vaxljus och ofäcka svartrockar. — — — Om man var ärbär, var det af böjelse och utan att bli sipp och pedantisk. Man njöt af lifvet och då stunden var inne att lämna det, försökte man inte skämma det för andra. Min gamle makes sista afskedsord voro en uppmaning att länge öfverlefva honom och göra lifvet behagligt för mig."

Huru många nulidsmän ha fått ett sådant vitsord af sin efterlevfverska som denne M. Dupin de Francueil!

Ack, den moderne, demokratiska gentlemanen har ett långt stycke kvar till den lefnadskonst, som kännetecknade le Gentilhomme.

Tekniska högskolan i

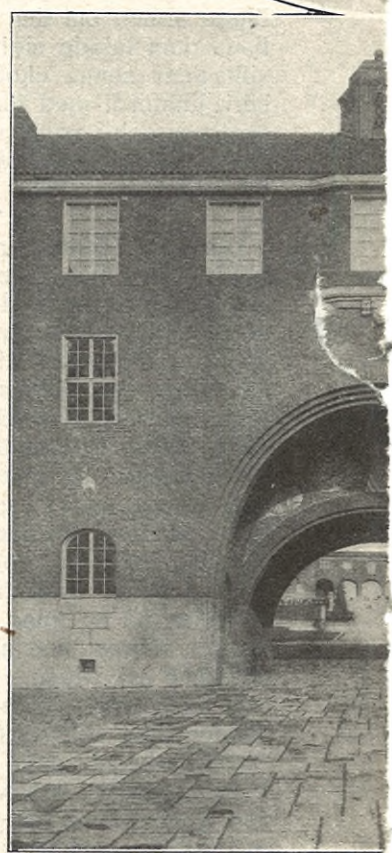

I NÄRVARO AF KONUNGEN OCH DROTTNINGEN och för öfrigt en lysande samling som representerade svensk vetenskap, storindustri och konst, invigdes den 19 oktober den nya Tekniska Högskolan belägen i Stockholms nordligaste periferi vid Valhallavägen. Skaparen af detta arkitektoniska storverk, professor Erik Lallerstedt, har sökt ge denna byggnad ett enkelt och värdigt utseende, som först och främst skulle leda tanken till dess ändamålsenlighet. Den växer organiskt upp ur omgifningen och med sina stora lugna linjer, sin sparsamma utsmyckning, som dock är konstnärligt fullödig, där den förekommer, gör den nya byggnaden ett utomordentligt tilltalande intryck. Man gläder sig åt, då man ser den af Stockholm blifvit en vacker och värdig byggnad rikare; detta är den rent estetiska synpunkten, men det finns en annan, viktigare i mångas ögon: våra unga svenska ingenjörämnen ha med den nya byggnaden nått det länge eftersträfvade målet: en fullt tidsenlig läroanstalt.

Det har tagit en tid af fyra år att bygga den nya högskolan och den har dragit en kostnad af 4 miljoner 619,000 kr. Åtskilliga konstnärer ha tagits i anspråk för utsmyckningen. De två cerberusgrupperna i granit, som vakta ingången, ha utförts af Carl Milles, som också skapat relieferna som omge hufvudportalen. För öfrigt är skulptören Ivar Jonsson upphofvet till en del märkliga arbeten, som smycka byggnaden.

.....

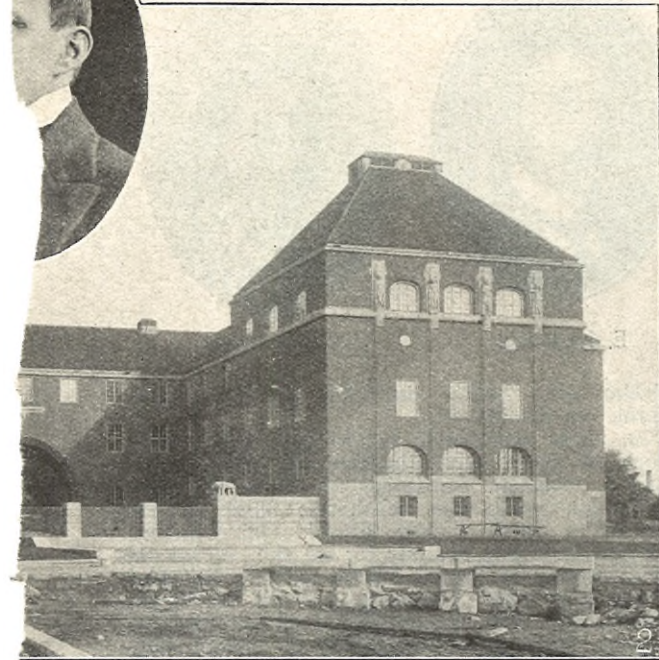
1. Stora gården från norr. 2. Hufvudfasaden från Valhallavägen. 3. Tekniska högskolans arkitekt, professor Erik Lallerstedt. 4. Stora gården med klocktornet. 5. Detalj af inre fasaden med Ivar Jonssons allegoriska relief. 6 o. 8. Vägreliefer af Ivar Jon-

.....
1. Stora gården från norr. 2. Hufvudfasaden från Valhallavägen. 3. Tekniska högskolans arkitekt, professor Erik Lallerstedt. 4. Stora gården med klocktornet. 5. Detalj af inre fasaden med Ivar Jonssons allegoriska relief. 6 o. 8. Vägreliefer af Ivar Jon-

gammal och ny gestalt.

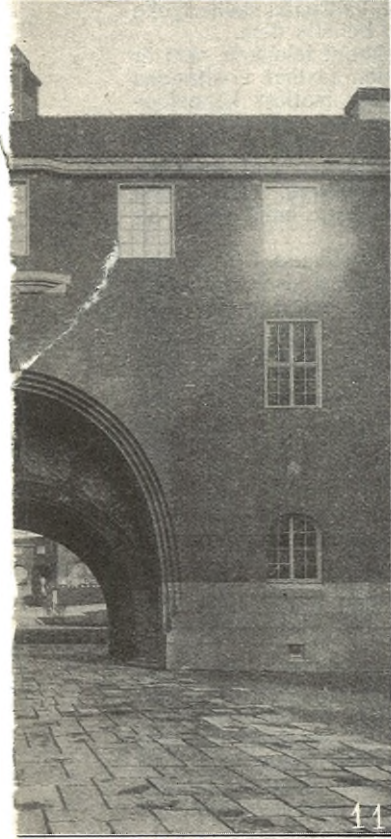
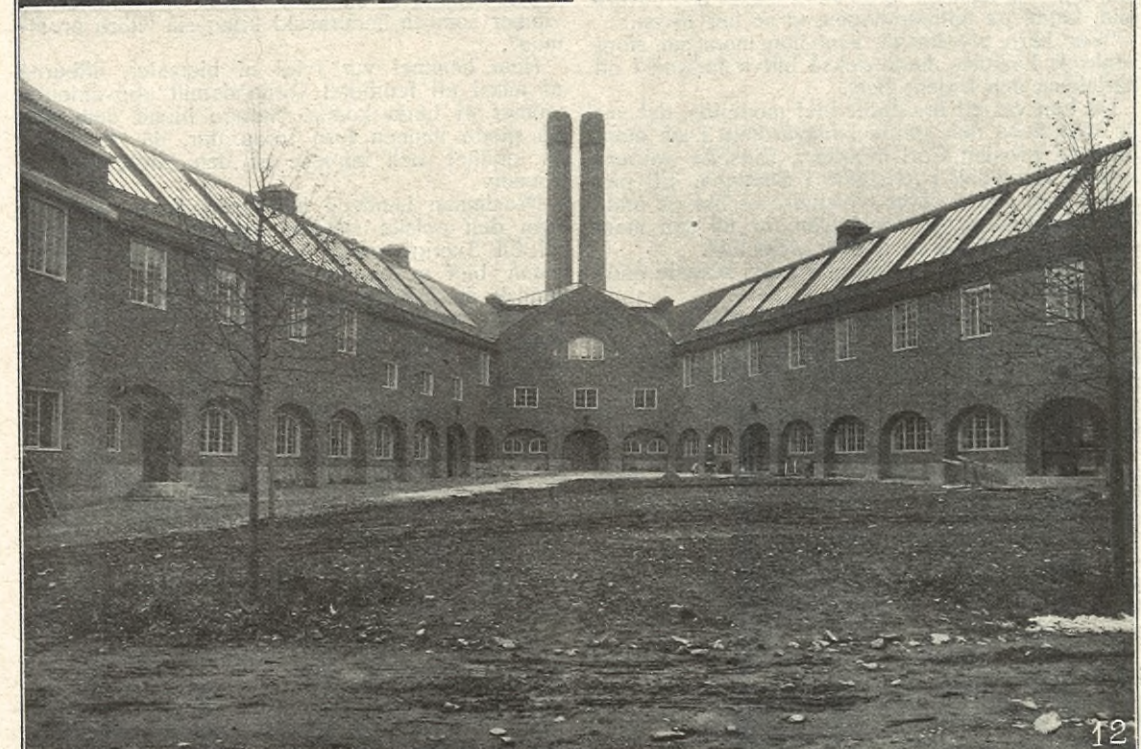
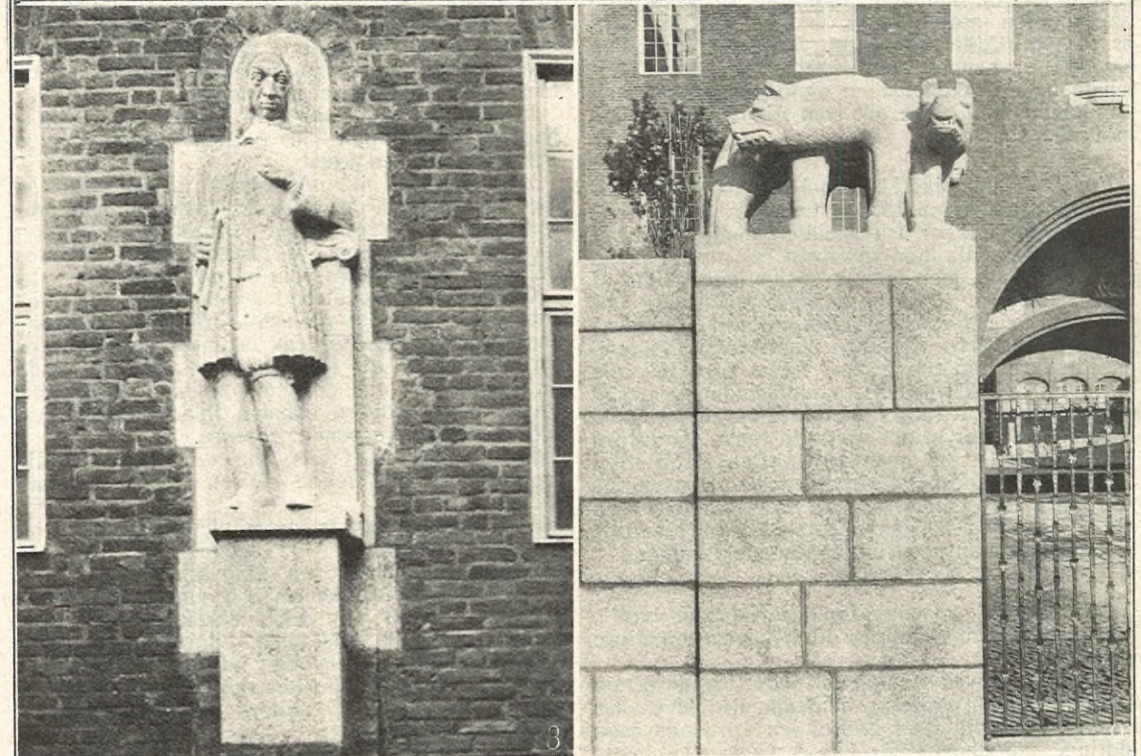
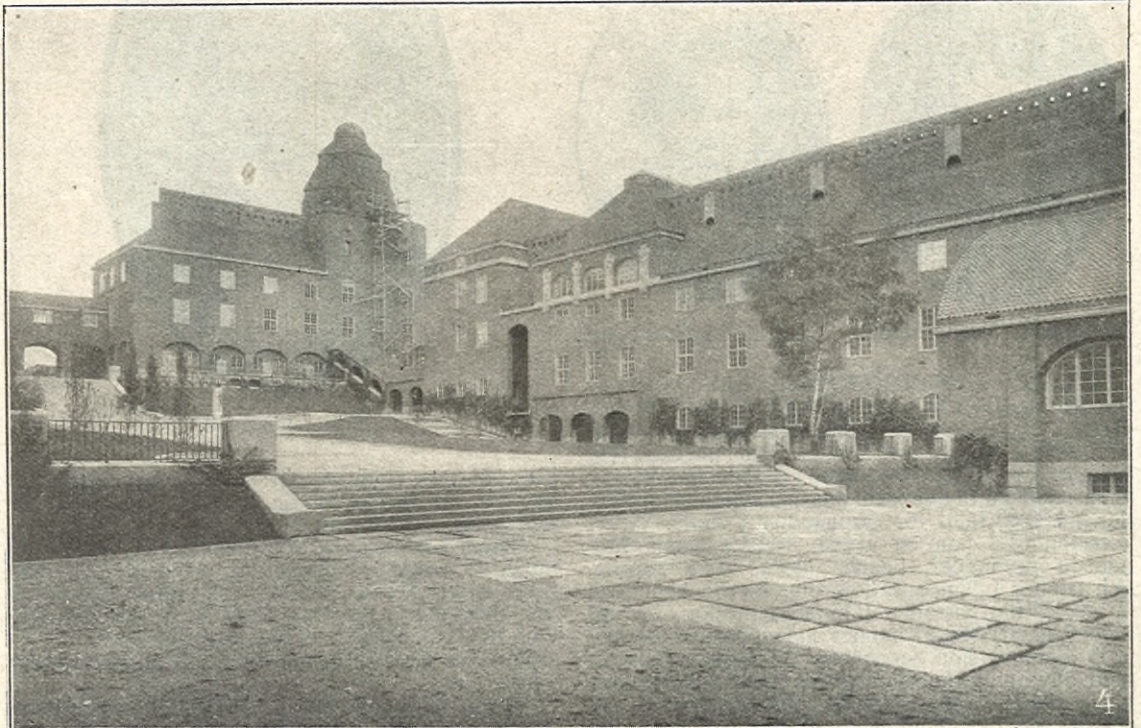
Klockspelet på tornet framställande solen och månen är hans verk, figurerna skola sedermera gjutas i brons, invigningsdagen skådade endast gipsmodellerna; en del allegoriska kvinnofigurer i sandstensrelief, som smycka fasaden härröra från hans hand, likaså de bägge Tessin, den äldre och den yngre, på väggen i Tessinska gården, där arkitekterna ha sin hemvist.

Bland målare må nämnas professor Hjortsberg, som smyckat den yttre trappan till Tessinska gården och Georg Pauli, som skänkt två målningar i kalkfärg till väg- och vattenbyggnadsafdelningen. Vidare konstnärerna Linnqvist, som utfört dekorativa målningar i Bergskolan, Forseth, som gjort en hel del utsmyckningar af fönstersmygar och dörrar och Strindberg, Nordström och Elmberg, som bidragit med skulpturdefaljer.

Redan den 1 sept. togs den nya högskolan i bruk och de olika afdelningarna äro sålunda fördelade, att elektroteknici bo till höger i portalen, medan bergskolan håller till på dess vänstra sida. Det nordvästra hörnet upptages af den mekaniska afdelningen, och väg- och vatten har placerats i midten. Arkitekterna ha fått platsen mot nordöst, där den vackraste utsikten bjuds.

Norrut planeras en tillbyggnad, Polhems och Berzelii gårdar, som bland annat skall innehålla högtidssal. Invigningen fick nu försiggå i den elektrotekniska hörsalen. Skolans inre utmärker sig för en sträng enkelhet, upplifvad af få men väl utfänkta utsmyckningar.

.....
son framställande Arkitekturen och Nicodemus Tessin d. ä. 7. Tekniska högskolans förutvarande byggnad vid Drottninggatan. 9. Carl Milles Cerberusgrupp vid ingången. 10 Tessinska gården. 11. Portalen med Carl Milles relief. 12. Laboratoriebyggnaden.

Porträtt till

dagskrönikan.

Wilhelmina Wallenstein.

Astrid Kjellberg-Juel.

Sofie Lundvall.

E. Hedberg.

Ingrid Paues.

ATT BLI KOMPLIMENTERAD AF MASTAREN Rossini för utförande af Rosinas aria i Barberaren i Sevilla, den äran tillkom en gång fru Wilhelmina Wallenstein, som i dagarna fyllt ättio år. Fru Wallenstein hette på den tiden Wilhelmina Gelhaar af den kända musiksläkten och vistades på 1860-talet för sångstudier i Paris. Hemkommen blef hon en af vår lyriska scens förnämsta prydnader, hennes klara, höga sopran, och hennes fulländade koloratur gjorde henne till en förträfflig Susanna i Figaros bröllop, för att endast nämna en af hennes många roller. Redan 1866 lämnade hon scenen för att ingå äktenskap med dåvarande ministerpresidenten i Madrid, friherre Eugène von Stedingk, som förut varit direktör för de kungliga teatern. Nuvarande operachefen greve Hans Ludvig von Stedingk är en son i detta äktenskap. Anka 1871 gifte hon sig tolf år senare med kammarrättsrådet Wallenstein. Fru Wallenstein omfattar alljämt med ungdomlig hänförelse allt som rör den konst hon utfödade som ung.

Fru Astrid Kjellberg-Juel är ett väl bekant konstnärnamn för de flesta af Iduns läsare. Visserligen har fru Kjellberg-Juel i flera år bott i Berlin, där hon gjort sig ett ansett namn som målarinna, men hon är därför icke glömd af sina landsmän. Den unga målaringen har fått rykte om sig att vara särskildt lycklig i sina barnporträtt och flera offentliga samlingar i Tyskland ha försäkrat sig om hennes taflor framställande barn. En del af fru Juels barnmålningar ha också mångfaldigats i färger och spridts öfver hela Tyskland. Det är kriget vi ha att tacka för att fru Kjellberg-Juel, som egentligen redan slagit rot i Berlin, återbördats till sitt hemland. Konstnärinnan har i dessa dagar öppnat en målarskola i sin ateljé och med hennes erfarna och intresserade ledning kan man nog förutspå henne framgång.

Att "jordens oro viker för den frid som varar", är en lycka, som vi hoppas på att vinna i en högre värld.

Men det gifves benådade andar, som liksom omgifvas af en atmosfär af denna frid äfven här i lifvet. Och till dem hörde den vördnadsvärda åldring, prostinnan Sofie Lundvall, hvars bild, tagen på nittioårsdagen, vi se här ofvan.

"Vår kära prostinna", som hon inom sin stora vänkrets kallades, hade också blifvit fostrad i ett kärlekens och fridens hem.

Då hon vid ett års ålder blef moderlös, det var år 1824, togs den späda i omvårdnad i sin morbroders, prosten Carl Meurling, fridsälla patriarkaliska herdetjäll i Kristdala i Småland. Ett pastorat som sedan öfver tvåhundra år likt ett andligt fideikommiss, går i arf från far till son inom denna vördnadsvärda gamla prästsläkt.

Här växte Sofie Ugarph upp i den renaste andliga luft.

Där i huset kände man i grunden konsten att umgås med människor. Men den bok, hvarur man lärde sig detta, hette också bibeln. Och den marning därur man tog i akt lydte: "Ålska din nästa som dig själf!" Ja, den som fostrades i ett sådant hem, måste bli god och människoälskande.

Och hon blef det i hög grad, denna unga flicka, som det i lifvets vår blef förunnadt att som brud träda till altaret med den man, som blef hennes rika lifs lyckobringare.

Vid sin själsfina, rikt begåfvade makes sida gick hon glad att möta lifvets öden. Vägen gick framåt och uppåt. Snart se vi dem i det prydliga kyrkoherdehemmet i Eksjö och slutligen i Rystads gamla trädomsusade prostgård i Östergötland.

Ett gästvänligare hem än det, i hvilket prostinnan Lundvall residerade, kan ej tänkas. För alla, hög och låg, fattig och rik, ung som gammal, fanns där ett varmt välkommen och hjärtligt unnad spis. Sådant kan ej åstadkommas, om man ej är rik,

utan att man glömmet sitt eget jag och blott lever för att sprida glädje, hugnad och hjälp till alla inom ens räckvidd.

Liksom biet drages till blomman att suga honung, så dragas vi människor omedvetet dit, där goda andar dväljas, och där man röner förståelse och deltagande för sina öden, ljusa eller mörka. Och detta fick man i detta solvarma hem.

Hur ljuft att i kvällens frid lyssna till hufvaderens vackra sång!

Så rart att samlas kring vinterbrasan och åhöra den humoristiska husmoderns pigga relationer om sina upplevelser under skiftande bestyr inom hennes kära församling, där hennes hjälpsande hand än satte kronan på en fager brud, än bar en lifen världsmedborgare till dopet.

Ej blott för sina jämnåriga vänner och församlingsbor räckte hon till. Barnens vänner blefvo ock de båda makarnes.

Hur mången nu gräsprängd officer minns ej med tacksamhet det intresse, hvarmed han omfattades, då han som sonens vän och kamrat gästade detta rara hem, där kadetthugger stillades och man behandlades som barn i huset.

Och mången nu åldrad kvinna minns med rörelse, hur bra det gick att drömma ungdomsfager under prostgårdens lummiga kastanjer för att väckas af att kyrkklockorna började ljuda och mana ung och gammal upp till Herrans hus, där prostens sonora stämma talade fridens ord till andäktigt lyssnande åhörare.

Jag ser för min själs öga den vackra slättbygden, hur den tedde sig en sådan sommar-morgon.

Så lades år till år under pliktuppfyllelse och kärleksfull omtanke om andras väl. Men de starkaste band måste en gång brista.

År 1889 lemnade hennes ädle make detta lifvet.

Hon flyttade som följd därpå till vår goda gamla stiftstad, Linköping, som låg helt nära hennes gamla hem, hvaran hon ej blef skild för alltid från forna sockenbor och vänner. Om icke oftare, återsåg hon många bland dem hvarje sin födelsedag.

Då samlades militära, civila och prästerliga vänner som en hedersvakt kring sin "kära prostinna".

Hela hemmet var fylldt af blomster, ditburna af minst ett femtiotal vördnadsfullt uppvaktande vänner af båda könen. Många bland dem rika på glada minnen från forna dar, då de åtnjutit godhet och intresse af den blida, trofasta vännen.

Prostinnan Lundvall härstammade på fädernet från den polska släkten Ugarski, som flyktade hit till Sverige under tredje Gustafs tid. Deras namn blef sedan ändrat till Ugarph. Men hur svensk än prostinnan Lundvall i själ och hjärta var, så upphörde aldrig hennes varma själ att ömma för sina stamförvändters bittra öden. En gång, då hon som medelsålders kvinna skulle företaga en resa, blef hon i afskedsstunden föremål för vänlig blomsterhyllning. Hon, som aldrig för sig själf ville behålla något godt hon fick, tyckte nästan att det var synd, att så många rosor blott skulle dofta för henne ensam. Men medan blomstren ännu voro som skönast, hörde hon vid en station ett sorl af röster, som talade ett henne okänt språk.

På förfrågan hvilka resenärerna voro löd svaret: "De äro polska flyktingar". Nu började det varma hjärtat att vibrera. Polska flyktingar! Alldeles som hennes förfäder en gång varit.

Blixtnabbt ilade hon fram i främlingshopen och utdelade bland dem de rosor, som vänskapen bringat. Och man såg, att hon blef förstörd. Det finns ett språk, som är gemensamt för alla jordens folk. Det är hjärtats. Ett öga som

strålar eller gråter, det talar sitt oförtydbara språk om medkänsla.

Ja, varmt deltagande och frikostigt välmående voro de drag, som utmärkte vår älskliga vän. Bästa, mjukaste länstolen, den läckraste konfektsbiten skulle den besökande alltid ha och för alla räckte hennes förråd. Och hvarför? Jo, därför att hon sparade för sig själf, så att det skulle räcka åt hennes talrika gäster. Det blef aldrig prostinnan Lundvalls loft att känna sig ensam. Barn och vänner täflade om att förlufva hennes ålders höst. Det förlöt ej mången dag, utan att någon "tittade till" den kära åldringen, hvilkens lifsmått blef längre än de flestas. In till döden fick hon behålla sina själsförmögenheter i ovanligt hög grad. Just när höstens blad nu började falla, lämnade hon detta jordiska.

Till de kärleksfulla grannar, som brukade fröjda hennes fromma hjärta genom att läsa Guds heliga ord för henne, hade hon yttrat: "Jag har blott en önskan, en bön till Gud, och det är, att få slumra in i den eviga sömnen, smärffritt och stilla, som ett barn i sin moders famn."

Och denna bön gick i härlig uppfyllelse. Den 24 sept. detta år, just då solens första strålar lyste in i hennes vackra rum, där de forna hemmens penater omgäfvade henne, ilade hennes fröjgjorda ande till det rätta fadershemmet, dit så många band drogo. Hvile hon ljuft under den torfva, som minnesgod kärlek och tacksamhet be-fäckt med höstens allra härligaste blommor. Och må många hennes likar komma att göra våra svenska prästhem lika älskade och aktade som hennes en gång var! CLARA ROMDAHL.

Konstfliten i Göteborg har gjort Stockholm den äran af en fransysk visit med matutställning på Gillet. Som det var att vänta tilldrogo sig dessa göteborgska mattor en icke ringa uppmärksamhet både från den stora allmänhetens sida och från textilkunniga. Deras skapare herr E. Hedberg har allt skäl att vara nöjd med att han undrandragit göteborgarna dessa prof på sin konst. Ty Konstflitens mattor äro så eftersökta, att herr Hedberg fick så godt som smyga sig till Stockholm för att icke hans landsmän skulle tycka illa vara, att de icke fingo behålla dem.

Herr Hedberg har själf skapat tekniken, som är ett slags flossa och hur den fasthet i väfnaden åstadkommés som utgör hans mattors kännetecknen, är hans hemlighet. De äro vidt skilda från den jämfäländska flossan lika väl som från de gamla ryamattorna, och de ha den rent praktiska fördelen att vara ytterst hållbara. På samma gång äger denna teknik många möjligheter ur skönhetssynpunkt.

Det är mest motiv med obestämda, i hvarandra gående färger, som herr Hedberg visar. En matta har han kallat "Nordsjövägor" och den för osökt tanken på ett grönt böljande vatten med skumtoppar, en annan har fått det originella namnet "Björnspar" och verkar brun barrströdd skogs-botten. Äfven geometriska mönster förekomma, men helst rör sig herr Hedberg med i hvarandra öfvergående toner, som ge hans mattor växlande skiftningar. Färgställningen är i allmänhet med halftoner, men äfven liffligare klarare färger äro ställda mot hvarandra som i den matta, där vall-mobblommor se ut att vara strödda öfver botten och som fått namnet "Vallmo". Växtfärgning har herr Hedberg öfvergifvit, men han varnar för anilinfärgerna. Garnet till hans mattor är beredt med säkra kemiska färger, som noga pröfvats.

Statens högsta utmärkelsetecken i skjutning, guldmärket, har nyligen eröfrats af fröken Ingrid Paues i Gäfle, medlem af Gäfle frivilliga skarpskytteförening. För de skytteintresserade af våra läsarinor meddelas, att fröken Paues på 300 meter skjutit tre serier mot skottafla om respektive 45, 46 och 47 poäng, samt tre serier mot halffigur om 9 träffar hvardera.

Från scenen och estraden

FRANSK KOMEDI BLIR ANDÅ I ALLA VADER god teater. Ofta stannar det, sanningen likmätigt, vid enbart teater, lifvet lämnas utanför; men konstgjorda blommor kunna också ha sin charm, om de tagas för hvad de äro.

Robert de Flers och G. A. de Caillavets komedi "Kärleken står på vakt", som nu fått en gynnsamt mottagen repris på Dramatiska teatern, har föga med verkligheten att skaffa, och om effektiviteten af kärlekens vakthållning, för att skydda den äktenskapliga troheten, torde kunna tvistas.

Nej, behållningen af stycket blir hvad det ger af kvicka resonnemang, fint komiska situationer och en lagom dosis känslighet som motvikt mot det lätta lynnet.

Det utförande, som kommit stycket till del, är icke så finslipadt det kunde varit, därest alla de uppträdande stått fullt i jämnhöjd med sina roller. Fröken Kolthoff har icke nog ungdomlig naivitet som den kärleksbetagna Jaqueline, men hon är afgjordt bättre i sin ställning som bedragen hustru än som ung flicka, den där ännu svävar i lycklig okunnighet om älskogens mörka sidor. Herr Käge i den unge, lättsinnige äkta mannens uppgift är något torr och prosaisk trots apparitionens förträfflighet. Däremot kan endast det bästa sägas om herr Palmes fint rörande framställning af den stackars historikern, som aldrig når fram till det bord, där lifvet dukat upp af sina bästa häfvor. Ypperliga äro likaledes fru Håkansson som den hurtiga och fördomsfria markisinnan, herr Bror Olsson som den halft andlige, halft världslige äbbén och fru Zanderholm, hvars unga grefvinna är en på kornet tagen bild af en intrigant och erotisk ung världsdam.

Från den spirituella aftonunderhållningen på Dramatiska teatern till Vasateaterns farsprogram, "Dollarmiljonen" af Anders Eje, är öfvergången något tvär. Anders Ejes rappa och habila penna

Fröken Sargit Ranft som Maja i "Lots i bränningar" af Ernst Fastbom på Södra teatern. Almborg & Preinitz foto.

känna vi litet hvar från hans många friska och roliga äfventyrsromaner och hyste därför ganska stora förväntningar på "Dollarmiljonen". Att de icke infriades är nu ett ledsamt faktum, och upp-

riktigt talt synes oss författarens talang alldeles för god för att offras på utarbetningen af denna besynnerliga produkt. Början var rätt lofvande, men farsens senare hälft förrådade sig i det absurda och tråkiga till den grad, att icke ens hr Victor Lundbergs karaktäristiska komik eller paret Vinnerstrands eleganta spel kunde rädda de smulor af "geist", som här och där påminde om författarens talangfulla egen-skaper.

Nej, då stod föreställningen af Ernst Fastboms nya folkpjäs "Lots i bränningar" på Södra teatern under en lyckligare stjärnas hägn. Stycket är i och för sig ej så märkvärdigt, men figurskildringen har förtjänster och därill kom fröken Sargit Ranfts lyckade debut i den kvinnliga hufvudrollen. Den unga skådespelerskan har uppenbart goda sceniska förutsättningar både med hänsyn till temperament och utseende.

Angående Folkteaterns höstrevy "Turkiska Pettersson" borde dess dagar vara räknade. Men för det klumpiga och vulgära finns alljämt en bedröfligt stor publik. Man begär naturligtvis inte af Folkteaterns direktion att den skall framföra dramatiska alster af hög litterär rang, men man borde kunna ha rätt att fordra, att den odlade en god folklig repertoar. Kassabehållningen blefve säkerligen ej mindre för det, men sinner hos dem som sitta i salongen och följa scenens händelser skulle icke dragas ned och förfäas.

En orgelkonsert i Gustaf Wasakyrkan af professor Karl Straube från Leipzig förtjänar att antecknas som en mindre vanlig musikalisk njutning, ty de verk af Brahms, Bach och Reger, som framfördes fingo sin inneborende skönhet tolkad med fulländadt mästerskap. Särskildt Brahms ljuff klingande koralförspel och Max Regers modulationsrika orgelsonat blefvo aftonens bästa minne.

ARIEL.

TILL ALLA KRISTIDENS BRISTER HAR OCKSÅ tébristen sällat sig. Brist är kanske oegentligt att säga, enär det nog finnes ganska mycket té både i öppen och — kanske ännu mera — i sluten handel, men till pris af 40—45, ända upp mot 52 kr.!

Sådana priser är det endast ett relativt fåtal, som kan betala, och de som göra detta äro kanske ej så alldeles förståndiga. Ty betalar någon villigt i dag 40 kr. pr kg. té, får han kanske om 2 dagar betala 45 kr., vederbörande känna väl till, att i dessa tider kan han begära snart sagt hvad som helst för en vara, särskildt nu för en kolonialvara. Klokast vore om man ej alls efterfrågade något té, utan försökte frångå smak och gamla vanor, och redde sig med hvad man kunde åstadkomma inom eget land.

En hel del personer dricka nu med resignation "silfverté", d. v. s. varmt vatten, socker och grädde. Men flertalet finner nog detta litet väl oskyldigt, och många ha därför sedan midsommar plockat blad och blommor af vissa växter och dymedelst producerat sitt eget té, och i hufvudsak varit belåtna, sedan hvar och en kommit underfund med sin speciella blandning. De i vårt land växande mest lämpliga örterna äro enligt mina upplevelser följande:

Gullvifva: (Primula veris), blommorna jämte blomfodret.

Slån, (Prunus spinosa), endast de små hvita blommorna.

Elggräset (Spiroea ulmaria), ej de starkt doftande gulhvita blommorna utan de pardelade bladen, hvilka äro mörkgröna på ena sidan och gråaktiga på den undre sidan.

Smultronplantans (Fragaria vesca) blad. (Akta plantan!)

Jordgubbsplantans blad.

Lindblommor, blommorna jämte skärmbladen.

Björnbärsbuskens (Rubus laciniotus) blad. (Klipp bort taggarna!)

Hallonbuskens (Rubus idæus) blad. (Den vilda är finare, men den odlade kan äfven användas).

Blåbärsrisets blad. Ryck ej upp plantan!

Mjölke (Epilobium augustifolium) lätt igenkännbar på sin långa spira fullsatt med rödgredelina blommor och fröbaljor i hvilka ett fjun är fästadt. De sammetslika bladen användas, och äro

Tesurrogat ännu i senhösten.

Af IDA HÖGSTEDT.

ett det bästa tesurrogat vi ha. I Ryssand, térickarnes land framför alla andra, användes allmänt denna växt att blanda uti vanligt té.

Lingonriseis blad.

Men skulle vi nu blott samla dessa blad och torka dem på en så lämplig plats, skulle vi nog

Meddelande från Iduns kvinnliga akademi.

MED ANLEDNING AF ATT BILDHUGGARINNA fru Alice Nordin-Lindblom, som inom Idun-akademien representerade den bildande konsten, utgår ur akademien genom lottning, riktas härmed en vädjan till vår läsekreter att inkomma med förslag på någon svensk målarinna eller skulpttris, som kan anses lämplig att intaga den ledigvordna platsen. Vidare anhåller akademien att våra läsare behagade inkomma med förslag till pristagare för 1918, hvari angivnes någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset 1,000 kronor för belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning. Det är af synnerlig vikt att respektive förslagsställare så noga som möjligt motivera sina förslag samt underteckna dem med sina fullständiga namn och adresser. Förslagen torde insändas till akademiens sekreterare med. dr. Karolina Widerström, G:la Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, ju förr dess hellre, senast före utgången af oktober månad.

få ett té, men ett té likt medicin eller ett afkok på torrt gräs. Vi måste för vår téberedning så mycket som möjligt efterapa de téproducerande folkens metod. Detta sker bäst genom att sedan vi rensat våra blad eller blommor från grässtrån, jord o. dyl. lägga dessa osköljda i en med tätslutande lock försedd bleckflaska och ställa denna i en gryta fylld med kallt vatten, som når till $\frac{3}{4}$ af flaskans höjd. Vattnet bringas till kokning och får sedan koka omkr. $\frac{1}{2}$ timma. Man tar af flasklocket och rör omkring bladen en gång, men icke en droppe vatten får komma på dessa. Efter koktidens slut upptages bladen, hvilka nu äro mörka och fuktiga samt utbreddas på ollor eller pappersbelagda plåtar. Fuktheten får på inga villkor urkramas. Ollorna placeras i varmt rum, öfver ett värmelement, i en kakelugnsnisch, eller i svag värmugn, dock ej gärna stekugnen. Förvaras sedan i papperspåsar med påskrifvet namn. Sedan man utprovat den blandning man finner bäst, gnuggar man sönder bladen något samt förvarar dem i sin tédos.

Vid tillredandet af "svenskt té" tar man dubbelt så mycket som af äkta té och låter det draga 8 à 10 min. i stället för 3 à 5 min. som vid detta.

Äfven är det gifvetvis en fördel om man kan hafva en enda lifen del — t. ex. en femtedel — af vanligt té i och för färgens skull.

Tyvär är sommaren slut och af ofvanstående blommor och blad finnes ej många kvar. Dock ännu kan man plocka vilda och odlade hallonblad, björnbärs-, jordgubb- och smultronblad, samt sedan nästan hela vintern lingonblad. Men skjut inte upp insamlandet, snart är vintern här på allvar, och det dröjer sedan länge innan gullvifvor m. fl. blommor komma.

Lingonblad och lindblommor behöfva ej "svettas", utan torkas lindblommorna utbredda på papper på varm vind. Lingonbladen kunna, gröna och nyplockade läggas på varma plåtar och föras in i ordinär ugn, där de vaktas noga att de ej blifva för bruna. Dessa blad kunna i. o. m. söndermulade läggas några ögonblick i kokande vatten, hvarefter bladen fränsilas, när man finner téet äga lagom styrka.

Till slut en anmärkning: fordra ej att té beredd af dessa örter skall vara lika godt som äkta té! Som surrogat är det emellertid utmärkt och därför fullt oskadligt. Sömmen blir åtminstone inte orolig.

Sex år.

Också en liten historia.

Af HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts. o. slut.)

HON STOD TROTT MED ETT EGENDOMligt tungt uttryck i ögonen. Vecket kom mellan hans ögonrbyn, och han var genast ur humör. Fröken Aabye såg ut som ett frågetecken. Under middagen gjorde hon ingenting för att lätta stämningen, den blef så misslyckad som möjligt. Fröken Aabye bröt upp redan en timme senare. Sedan hon gått blef det en scen. Han gjorde henne häfliga förebräelser för hennes beteende.

Hon svarade med hårda ord och med den där främmande stygga blicken i sina ögon.

Hon kände sig främmande för sig själf, detta till den grad att hon reflekterade öfver det. Hon hade ingenting att vare sig vinna eller förlora. Då blir väl en människa sådan, tänkte hon.

VI.

Det var följande dag fram emot middags-tiden. Åter gick hon där ensam med samma känsla af att då han nu kom, skulle hon krypa för hans fötter. Då gick dörren upp och en lärpojke från verkstaden kom in. Han hade en biljett från honom. En brådskande beställning gjorde att han ej kunde komma hem till middagen. Han måste arbeta hela dagen, troligen blef det sent innan han hann hem. Han bad henne sända några smörgåsar med pojken.

Ett ögonblick föll det henne in att säga gossen, att hon själf skulle komma med hans middag. Om han bedt henne därom i sitt bref, skulle hon ha gratit af glädje. Nu tvekade hon dock. Den fladdrande glimt af hopp, som ännu någon gång slack upp inom henne fordrade framför allt af henne att aldrig mera visa något af jalousie. Ett besök af henne på verkstaden skulle han möjligen fatta såsom utslag af missstro. Nej, nej — hon visste ej huru hon skulle kunna genomlefa dagen, men hon skulle ej gå dit.

Hon tog fram en liten korg, klädde den omsorgsfullt med en serviett och plockade ned af det bästa hon hade. Hon blef lycklig åt tanken, att hon hade en flaska vin hemma och lika lycklig åt sin idé att lägga ned — två glas —. Då gossen stängt dörren, började hon genast grubbla huru hon skulle få dagen att gå — dagen och måhända en del af natten. Att sitta hemma och vänta föreföll henne omöjligt. Nej — gå ut — gå — gå långa vägar, hvilade då hon blef trött och så gå igen. Nu var klockan 4 — hon räknade timmarna till klockan 11 — då måtte han väl vara hemma. Sju timmar — hon forfar att finna tanken att gå ut som den enda möjliga.

Och hon gick.

Aftonen var vacker och stilla. Hon gick landsvägen fram. Den följde sjön. Hon hvilade länge vid de utsiktspunkter där de haft för vana att rasla, då de vandrat vägen tillsammans. Hon satt med hufvudet stödt mot handen och såg ut öfver vattnet, som låg stilla och blankt i aftonsolen. Hon satt långa stunder nästan utan tankar, det var som om stillheten i naturen bredt ut sig att omfatta äfven hennes hjärta, det blef lugnt, endast hennes längtan efter honom fyllde det som ett stilla, djupt vatten. Men under lurade oron. Oron som väcktes af blott en tanke. Då steg hon upp och fortsatte sin vandring.

Det skymde redan, då hon återvände.

Hon började att gå fram och åter i sysslorsom hon fann på för att få tiden att gå.

Klockan blef 10, 11, den blef 12 — han kom ej ännu.

Hon stod vid fönstret inne i ateljén och

stirrade upp mot skogsbrynet. Natten låg skum och stilla, hon hörde endast sitt hjärtas slag, som dofva dunkningar i sina öron.

Hvarför kom han inte — hvarför kom han inte —? Nej, hon stod ej ut längre — hon måste gå och se om hon mötte honom. Hon måste få visshet hvar han befann sig.

En ångest, som hon sökt hålla tillbaka, bemäktigade sig henne mer och mer där hon skyndade fram genom skogen: Att hon inte skulle möta honom, att hon inte skulle finna honom på verkstaden, att han skulle vara — hon kunde ej fänka tanken, hon kved och jämrade sig lågt där hon ilade framåt. Hon gick och upprepade hans namn — där — där — vid nästa krökning af stigen, skulle hon kanske se honom komma — men hon kom genom skogen — hon var framme vid de röda gårdarna — hon såg verkstaden — där var mörkt — men hon skyndade framåt — han hade måhända just nu släckt, han kom kanske just nu —.

Då hon kom närmare, såg hon att dörren var stängd, men hon skyndade fram — ja, den var stängd — tillåst. Hon hoppade ned från brosteget och gick till baksidan af huset. Där sträckte hon sig upp mot fönstret, med händerna skyggande kring ögonen, och ansiktet mot rutan stirrade hon in. Nej, nej — där var han inte — där var ingen —.

Hon gick och vred händerna, där hon snubblade tillbaka genom skogen. Hon kände sina läppar torra — sin strupe torr — hon ville ha vatten.

"Vatten — vatten" — mumlade hon för sig själf med en ton, som ett trotsigt barn. Så kastade hon sig ned på mossan vid stigen.

Hon grät konvulsiviskt, bittert, förtvifladt.

Så satte hon sig plötsligt upp, ansiktet hade stelnat i gråt, ögonen stodo stora och stilla.

Ja, hon ville dö — hon var ett skrot som var kastadt åt sidan, hon dugde till ingenting. — Hennes tankar började plöja de gamla vägarna. Hon, Elise, hon hade allt som hon själf saknade. Och hon hade pengar — han skulle kunna få ägna sig helt åt sin konst — hon själf — hon grät åter — hon hade ju ej kunnat förlänga deras vistelse därute ens med några månader.

Ja, ja, det var hennes öde att bli så här misslyckad och sedan dö — ansiktet var åter stelnadt i gråt och ögonen stora och stilla.

Om hon blott vore hemma — om hon blott orkade släpa sig hem.

Wallis revolver, som han köpt i Paris — med ens såg hon den svartmuskige juden i den lilla vapenbutiken och hans ofäcka leende, då han sade: Prenez garde, madame.

Då hon gått ett stycke, stack tanken upp, att han möjligen kunde vara hemma före henne, att han möjligen gått en annan väg, ehuru hon ej kunde räkna ut hvilken.

Hon gick dock fortare. Kommen ut i skogsbrynet såg hon gården ligga mörk, hoppet dog inom henne. Revolvern var åter i hennes tankar.

"Prenez garde — prenez garde, madame," upprepade hon med ett stelt leende, då hon liksom smygande, rädd, kom in i köket.

Hon gick in i ateljén — nej — nej — inte lefva längre — komma ifrån dessa kval — och allt som skulle komma sedan, om hon lefde. Hon visste hvar han hade revolvern. Hon visste också, att den alltid var laddad.

"Misslyckad — misslyckad — du har ingenting att lefva för längre — ingenting," upprepade hon för sig själf där hon tummade vapnet.

Åter gick hon till fönstret och stirrade med ansiktet mot rutan upp mot skogsbrynet. Endast fät skymning, orörlighet, tystnad.

Förtviflan växte för hvarje sekund inom henne. Då han vid 5-tiden på morgonen kom

hem, efter att ha kört ned sitt arbete till järnvägsstationen en mil bort, fann han henne liggande sanslös, blödande ur ett skottsår vid tinningen.

VII.

Något mer än sex år hade förflutit.

De voro åter i Paris.

De hade en annan bostad, en annan ateljé, men det var samma bokhylla och samma nedsutna gamla skinnstol. Han hade slagit igenom därhemma och var i färd med att äfven få utlandets uppmärksamhet fäst vid sitt namn.

Nu var det en kväll i september. Han kom utifrån. Han kastade af sig hatt och rock i entrén och kom in i ateljén. Han bar ett helt fång af blommor, rosor, astrar och löfkojor. Han placerade skyndsamt omkring dem i ateljén. Han flyttade hennes lilla bord vid fönstret fram på golfvet och öfversållade det med violer och den ros som var hennes favorit, blekt rödgula Pharisäer.

Han log, han var glad som ett barn. Allt hade gått så alldeles som han önskat och hoppats.

I dag, för blott en timme sedan, hade han mottagit den lilla boken och hon hade ej någon aning om det. Hans första åtgärd hade varit att finna en förevändning för henne att vara borta ett par timmar.

Det var då hon i våras tillbragt ett par veckor med en vän på landet i Normandie, som han fått idén att börja bläddra i hennes papper. Att hon ibland de två sista åren suttit och skrivit hade hon ej gjort någon hemlighet af. "Det är så lustigt, då man fått en idé, att se hvad den kan bli till," hade hon sagt en gång, "men mer blir det heller aldrig — det skulle aldrig falla mig in att —" hon hade afbrutit sig själf och kyssat honom. Men det hade i stället fallit honom in att söka en förläggare. Då hon kom åter hade skrifbordslådans innehåll varit betydligt decimerat, utan att hon dock märkt något. Och nu i dag, efter tre månader, förelåg rofvet som en liten läcker volym, hvilken beredt honom större glädje än han kunde erinra sig något annat gjort.

Han lade den lilla boken bland rosorna på bordet, väntade en smula nervöst på budet, som skulle komma upp med vin och frukt, fände allt hvad fändas kunde och var så till sist rätt belåten, och fullt belåten, då budet varit uppe och han funnit de blå drufvorna, som voro hennes förljusning, af prima kvalitet.

Så satt han blott och väntade. Han satt alldeles tyst, då han hörde henne komma. Då hon kom i dörren, blef hon stående.

"Hvad är detta — få vi främmande?"

Nu reste han sig och gick emot henne. Han tog hennes hand och förde henne fram till bordet. Där räckte han henne den lilla boken.

Hon såg på boken, hon såg på honom, hon såg åter på boken och bläddrade i den.

"Walle — Walle — nej — Walle — det är inte möjligt —" Så lade han hennes armar kring sin hals. Han strök undan en lock, som låg litet omotiveradt långt ned öfver högra tinningen, där var ett litet, rätt djupt ärr, som han kysste.

Han förde henne bort till ottomanen.

Han satt ännu en timme senare med hennes hand i sin, då det ringde. Hon följde honom, då han gick för att öppna.

Det var M. — dansken M. —

Han bad dem ursäkt, att han kom så sent — han kastade af sig sin bredskyggiga hatt och sin vida, veckrika krage — men han var så "umädelig nysgjerrig" att få veta hvad de tyckte om hans sista sonett —?

Wessel & Vett
Kungl. Hofleverantör
MALMÖ
S. SVERIGES STÖRSTA VARUMAGASIN

Orientalisk mattutställning
pågår 1 Okt - 23 Dec. Gust. Ad Torg 6 mitt emot katol-ka kyrkan.

Recept å Kornflingekorf för 6 pers. af Svalöfs Kornflingor.

- 1 liter kornflingor
- 1 l. kokt mjölk
- 1/2 l. malen kalflever
- 1 kkp. russin
- 2 msk. salt
- 2 msk. sirap
- 1/2 tsk. stött ingefära
- 1/2 tsk. starkpeppar
- 1/2 tsk. kryddpeppar
- litet mejram
- 2 stora lökar
- 1 msk. smör.

Beredning: Mjölken kokas och hålles varm öfver kornflingorna, hvarefter den blandas med lefvern och kryddorna samt löken, som först hackats och frästs i smöret. Kornfarna stoppas löst i väl rensade fjelster och få koka ungefär en timma. Serveras med lingon.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 21-27 OKT. 1917.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; lammkotletter med potatis; mjölk; kaffe eller te med scones. Middag (festmiddag): Windsorsoppa; stekta filer af aborre med citronsås; stekt tjäder med salader; jordärssockor med rödt smör; päron å la Melba.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillpölsa. Kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt oxbringa med potatismos; fruktsoppa.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; fågelstufning (rester från söndag) med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Morotpuré med rostadt bröd; kokt kolja med senapsås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling med frukt-kompott; nudelstufning i snäckor; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Blomkål med ris och äggstanning; fyllda äpplen med vispad grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; panerade ägg med tomatås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kåldolmar; bryllkräm.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt salt makrill med potatismos;

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 18:0 Karlstad Etabl. 18:30
Rikstelefon namnanrop Läns-tidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

GAHNS

ÄKTA
ASEPTINTVÅL
OCH
BORLANOLINTVÅL
cocosoljetvål i stänger,
tillverkas fortfarande och
- äro af god kvalitet. -

kaffe eller te. Middag: Blodpudding med fläsk och vit sås; nyponsoppa med vispad grädde.

RECEPT:

Windsorsoppa (f. 6 pers.). 1 kg. kalflägg, 1 lit. vatten, 2 tsk. salt (10 gr.), 1 morot, 1/2 rotselleri, 4 persiljestjälkar, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 lit. brun buljong, salt, 1 tsk. socker (5 gr.), cayenne, 1/2 dcl. maderal eller scherry.

Beredning: Köttet tvättas väl i kallt vatten, torkas och hugges i små bitar, sättes på i det kalla vattnet, som får långsamt koka upp och skummas väl. Saltet, de ansade sönderskurna rotsakerna samt persiljan läggs i och alltsammans får koka sakta omkr. 3 tim. Köttet tages upp, spadet silas, skummas väl och mätes - bör vara 1/2 lit. Smör och mjöl fräses 2 min. spadet och den heta oxbuljongen spädas på och soppan får koka under rörning 5 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och vinet samt serveras mycket varm med äggsufflé. - Om så önskas, kan köttet skäras i små strimlor och serveras i soppan.

Stekt tjäder (f. 6-8 pers.). 1 tjäder, 1 hg. späck, 3-4 msk. smör, 2 tsk. salt (10 gr.), 3 dcl. buljong, 7 dcl. tjock grädde.

Beredning: Tjäderhonan har det finaste köttet och beräknas för 6 pers. En ung tjädertupp har äfven välsmakande kött och räcker för 8-10 pers. - Är fågeln frusen bör den tinas upp i varmt kök. Därefter plockas den försiktigt mot den riktning fjädrarna växa, så att skinnen ej skadas, hvarefter den svedes öfver sprit-, gas- eller halmlåga. Bäst är spritlåga. Denaturerad sprit hålles på ett upp- och nedvändt kopplock, på hvilket man strött groft salt för att skydda förteningen (en stekpanna kan äfven användas, men måste

efter användningen noga rengöras och smörjas med fett), fågeln hålles i benen och vingarna öfver lågan, tills alla fjun äro borta och fjädrerpenorna krupit ut, så att de lätt kunna plockas bort med en spetsig knif. Vingar och ben afhuggas.

Skinnet på halsen skjutes upp, så att halsen kan utdragas, hvarefter den afhugges vid bröstet men skinnet får kvarsitte. Kräfran och luftstrupen uttagas och matstrupen lossas. I fågelns bakdel, den s. k. gumpen, göres en liten inskärning och inålvorna uttagas försiktigt, så att tarmen ej går sönder och innehållet kommer i beröring med köttet. »Kräset», lefvern, hjärtat och muskelmagen tillvaratages och stekas med fågeln. - Lefvern befrias från gallan, hjärtat klyffes, likaså muskelmagen och den inre, tjocka muskelväfnaden borttages, hvarefter kräset sköljes väl och inklappas i en duk. Lungorna, som sitta fast vid ryggen, lossas noga, men användas ej, och fågeln sköljes ytterst väl samt torkas. Bröstet späckas därefter med fina späckstrimlor och fågeln uppsättes, så att bröstet blir högt och fågeln får ett prydligt utseende. Den läggs då med bröstet upp, vingarna läggs i kors öfver ryggen och halsskinnet nedskjutes mot vingarna. En uppsättningsnål med fint segelgarn stickes från sidan genom vingen, halsskinnet och benstommen ut igenom den andra vingen. Därifrån föres nålen genom läret, som pressas tätt intill kroppen, snöret tilldrages hårdt och de båda ändarna sammanbindas.

Fågeln brynes därefter i smöret tillika med kräset, saltas och spädas, först med den kokande buljongen, därefter med grädden och får sakta steka med tätt slutet lock, till de äro möra eller 2-3 tim., beroende på om det är höna eller tupp. Under stekningen öfveröses fågeln flitigt.

Skäres i mindre bitar, hvilka sammanläggs så, att de se hela ut, och garneras med salad, persilja eller brynt potatis. Serveras med afredt sås, tillsatt med tjock grädde och kallt smör, samt om så önskas 1 msk. rödt vinbärsgelé.

Päron å la Melba (f. 6 pers.). 1 hg. socker, 2 dcl. vatten, 2 dcl. hvitt vin, 6 franska eller andra goda lösa päron.

Vaniljglace: 3 äggulor, 1 hg. strösocker, 1 msk. vatten, 4 dcl. tunn grädde, 1/2 stång vanilj. Aprikossås: 150 gr. torkade aprikoser, 4 dcl. vatten, 40-50 gr. socker, karmin, 2 tsk. potatismjöl (10 gr.).

Tillgarnering: Spunnet socker eller 10 gr. rostad sötmandel.

Beredning: Af sockret, vattnet och vinet kokas en klar lag, som får kallna. Päronen skalas, blomfnaset borttages försiktigt, stjälken skrapas och päronen läggs direkt i sockerlagen och kokas mjuka, men få ej det minsta mosa sig. De upptagas med hälslef och få kallna. Till glacen kokas vattnet upp med vaniljstången, grädden tillsättes, får ett uppkok och får draga med vaniljstången omkr. 20 min. Äggulorna röras med sockret i en kastrull omkr. 20 min. Den kokande grädden spädas på, litet i sänder, hvarefter krämen får sjuda öfver elden, under kraftig vispning, tills den är tjock och pösig. Kastrullen afläytes, och vispningen fortsättes till krämen är kall, hvarefter krämen fryses på vanligt sätt.

Vaniljglacen packas i botten af en vacker kompottskål eller silfverkarott. Päronen ställas på glacen, ösas öfver med kall, röd aprikossås och garneras öfvanpå med mycket spunnet socker eller med mandel, som skällats, skurits i strimlor och rostats i ugnen, tillsammans med 1 msk. socker.

Till aprikossåsen sköljes frukten mycket väl och får ligga några tim. i det vatten, hvori den skall kokas. Den sättes på med sockret och får koka tills den är mjuk, då aprikoserna passeras. Purén färgas vackert röd med karmin, afredes med potatismjölet och får koka 2 min. - I stället för aprikossås kan sås beredd af jordgubbssaft användas.

Blomkål med ris och äggstanning (f. 6 pers.). 1 stort blomkålshufvud (3/4 kg.), 1 lit. vatten, 1/2 msk. salt (8 gr.).

Ris: 150 gr. risgryn, 7 dcl. mjölk, 5 dcl. blomkålsspad, 2 msk. smör (40 gr.).

Äggstanning: 3 ägg, 2 tsk. hvetemjöl, 1/2 tsk. salt, 1/2 tsk. socker, 4 dcl. mjölk, (1 msk. finhackad persilja).

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor. Beredning: Blomkålshufvudet skall vara hvitt och fast. De gröna bladen aftagas, och det nedersta af kolstocken skäres bort. Kålen sköljes väl och får ligga i ättikblandadt vatten (1 lit. vatten, 1 msk. ättika) 1 tim. Den sköljes ånyo, påsättes med blomman nedåt, i kokande saltadt vatten och får koka 15-20 min., eller tills den är nått och jämnt mjuk, hvilket pröfvas med en vispkvist. Blomkålen lägges upp på sikt att afrinna, delas i klyfftor, hvilka läggs i en smörd

Behagligaste och effektivaste afföringsmedel är Apoteket Vasens Laxermarmelad för stora och barn. Pris 1.50 kr. pr ask. Finnes på alla apotek.

Elegant
kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till
Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

Levnadstolkningar
utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning. Astrolog Wilh. Leidner, Strömgatan 10, Kalmars.

g-i-f-t-e-r-m-å-l,
så läs för all del först Manuel Schnitzers roliga bok

Min fru och jag
Våra anteckningar om varandra. Där har jag ordet, där har min fru ordet, och där får Ni veta åtskilligt som kan ha stort inflytande på äktenskapsmarknaden. På bokmarknaden har det redan varit stort: 42:000 ex. i Tyskland och två svenska upplagor utgångna på mindre än 3 veckor. Den 3:e är redan utkommen på Lars Hökerbergs förlag.

För hemväfning intresserade
Väfmästare Ivar Nilsson, Säter, gifver kurs uti mönsteruttagning med därtill hörande ämnen. Undervisningen sker pr korrespondens och har pågått sedan ett år och vunnit erkännande.

Jag vet intet så skönt som La Mascotte hårvatten
och Brillantine
Fås överallt

Ärade husmödrar!
Det är er måhända obekant hvad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda-Jäst mjöl. Burkar å 15, 25 och 50 öre köpas och Några bepröfvade recept fås gratis öfverallt.
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Prima Engelska Antracit, Hushållskol och Koks
ständigt på lager till lägsta dagpriser.
LAVENS KOLIMPORT-A.-B.
Tel. Allm. och Riks Namnanrop: Lavens Kolimport.

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och bot vid hals och bröstskorror

Annonsera i Idun!

Billiga inköp värderas särskilt
i dessa dyrtider, då priserna på alla varor oavbrutet springa i höjden. Vår firma har vunnit allmänt erkännande för **goda varor, billiga priser och stor leveransförmåga.** Rekvirera vår nyutkomna, stora, eleganta huvudkatal g N:o 47 och förvissa Eder härom. Jämte provblad å jultidningar m. m. sändes den gratis, ej fraktfritt.
ÅHLÉN & HOLM - STOCKHOLM.

På grund af betydligt ökade papperspriser och framställningskostnader ha undertecknade tidningar sett sig nödsakade att fr. o. m. den 1:sta November 1917 höja lösnummerpriset:
för Hvar 8 Dag, Upplaga A. . . . . till 20 öre
för Vecko-Journalen, Nationalupplagan . . . . . till 20 öre
för Idun, Upplaga A. . . . . till 20 öre
Göteborg och Stockholm den 8 okt. 1917.

HVAR 8 DAG. VECKO-JOURNALEN.
IDUN.

SKULTUNA KOK-KÄRL

PARAMINT PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.50
SÄLJAS ÖVERALLT
A.B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

ÖUMBÄRLIG I ALLA HEMI
IDUNS KOKBOK
6:TE UPPLAGAN UTKOMMEN
PRIS KR. 6: -

En smutsgris blir aldrig mammans gris, om han ej tvättas med SASOLTVÅL.

husliga arbetet. Låt henne så när hon fyllt 16 år gå igenom en sjukskurs i linessöm. Ebon.

N:r 307. Vänd er till De Blindas Förening, Majorsgatan 12, Stockholm. Där får ni goda råd och anvisningar.

N:r 308. Jag vill råda er att vända er till direktör Karl Nygren, som har sånginstitut i Stockholm. Han äger en utomordentlig förmåga att behandla olika röstmaterial och visar intresse för hvar och en elev särskilt samt uppmuntrar samtidigt alltid sina elever, hvilket gör, att de under hans ledning göra framsteg. Därtill har han också ett ovanligt lugnt och behagligt sätt att undervisa. Solid.

N:r 309. Jag känner ett fall alldeles lika, det ni beskriver. Modern var förtviflad, och särskilt var det alltid med bäfvan hon tänkte på natten, då anfallen brukade komma. Familjen var vid denna tid bosatt i en dimmig, blåsig stad och doktorn ordinerade annan luft, hög, klar skogsluft. För den sjuka flickans skull flyttade familjen till skogsstrakt med högt läge, och efter detta inträdde förbättringen sakta, men säkert. Flickan var vid denna tid 7 år. Nu är hon 17, och har i flera år varit fullkomligt frisk. Solid.

N:r 310. Beskrifning å hafremjölke: 2 hg. smör, 1 hg. socker, 2 ägg, 9 msk. mjölk eller gräde, 6 hg. hafremjöl, 4 tsk. jästpulver. Smöret smältes och röres med sockret 10 min., hvarpå äggen nedröres. Bakpulvret blandas med mjölet och inarbetas sist. Degen utkafas, prickas och uttages med rundt mått, bakas i ordinär ugnsvärme vackert ljusbruna.

N:r 311. Er fråga är för litet begränsad för att kunna besvaras till verklig nytta för er själf. Bor ni i stad kan ni i bokhandeln höra efter böcker om hemmets vård, det fins en hel del sådana. Svenska allmogehem ger goda anvisningar för byggnad af eget hem. Svenska Slöjdföreningen, Stockholm kanske äfven skulle kunna lämna er upplysningar. Deras stora hemutställning pågår nu och där finnes mycket att lära. En del af detta kan ni nog inhämta genom tidningarna. Li.

N:r 312. Vänd eder muntligen eller skriftligt till Frälsningsarméns Slumstyrar, som ha hemmen för fallna kvinnor om hand. Jag tror i både Stockholm och Malmö, de få ha sina barn med sig från det de födas, en längre tid för att lära mödrarna älska de små oskyldiga varelser som genom dem kommit till denna tunga värld. När ni känner ert lynne så är detta en stor vinst, och häftighet kan mildras, med sträng tukt af er själf. Låt icke detta afhålla eder från att tjäna andra, det är mycket värre med undermånhetsnynder. »Det är ej de ting som du gjort, vän, men dem du ogjorda lade ned, som välla din stora ångest och stora ditt hjärtas fred. De ömma ord som du glömde, den nöd som ej kom dig vid, de bref som du aldrig sände, de spöka vid midnattstid. Den börda du kunde lyftat för din medsyster mera svage, de råd du kunde ha gifvit, om du ej haft för brådt den dag, det älskade tryck af din hand, vän, de muntra små tjänsters älf, som du aldrig gaf till att strömma, ty du hade så nog af dig själf. De hundrade småting af godhet, som du glömde så lätt, så lätt, de komma som plågade andar i nattens stillhet och frid och lyfte sitt vande finger. Hvarför tog du oss icke med? Ty lifvet det är för kort, vän och nöden den är för stor, att blott nöjas med tomma löften och den tröghet i hjärtat bor. Det är ej de ting, som du gjort Vän, men dem du ogjorda lade ned, som välla din stora ångest och stora ditt hjärtas fred.» Erfaren fru.

N:r 313. Förmiddagsdräkt lämpligast. Upplysningar om hvilka papper, som erfordras får ni på ort och ställe.

N:r 314. Skaffa er Hectors Receptbok, där tillförlitliga recept finnas.

N:r 315. Följande böcker i kanin-vård finnas att tillgå i bokhandeln: »Kaninskötse» af Thyra Brandelius, samt »Kaninskötse» af F. A. Wingborg. Prästfru.

N:r 316. Har ni förmåga att sköta ett hushåll, så tag en värdinneplats. Har ni det ej, så gå igenom en hushållskurs. Sådana annonseras i hvarje nummer af Idun. Ebon.

N:r 317. En enkel och billig metod att konservera ägg, som jag sett en husmoder rekommendera är att förvara äggen i aska. De ägg som skola förvaras böra vara så färska som möjligt samt rena dock utan att vara tvättade. De böra nedläggas så att hvardera ägget blir isolerat från de närmast liggande genom ett, några få millimeter tjockt lager, af aska och från lådans eller kärlets botten och väggar samt från luften ofvantill

af ett minst 3 centimeter tjockt lager af torr ren hälst nybränd vedaska. Det hela ställes till förvaring på ett torrt, svalt ställe. Om aska som konserveringsmedel för ägg är att säga att det sätt på hvilket hon uppstått nämligen genom förbränning vid stark hetta, inne bär en garanti, att den är steriliserad, d. v. s. fullkomligt fri från bakterier, från organiskt lif, att hon själf icke hyser några ämnen som kunna råka i förruttelse och ej heller någonting som kan intränga i äggen och förändra deras sammansättning eller smak, att hon filtrerar den luft, som genom henne skulle kunna tränga in till de ägg hon omgifver. Ebon.

— Ett bra och billigt sätt är att lägga ned ägg i kalk. Till 4 tjug ägg toges 6 dcl. kalk, 1 dcl. groft salt, 4 1/2 liter vatten. Allt detta omröres väl tills saltet smält. Får stå ett dygn innan det hålles öfver äggen. Man kan stöta saltet så smälter det fortare. V. M.

N:r 318. Hör efter hos ert läns trädgårdskonsulent. A. F.

N:r 319. Vid Storviks municipalsamhälle torde vara lämpligt att upprätta privatskola då förut ingen sådan finnes på platsen, och förslag därom redan förut framställes inom samhället. Många elever måste nu hvarje dag resa på järnväg för att besöka privatskola å annan plats. Med det centrala läge platsen har kan elever påräknas äfven från närgränsande folkrika platser. Samhället har 1,700 invånare och Ovan-sjö kommun inom hvilken samhället är beläget c:a 10,000.

— Lämplig plats i Vislanda, då vi länge tänkt anordna samskola här.

N:r 320. Hönsgård i dessa tider är mycket oklokt då mat till hönsen fattas, men om ni kan skaffa eder eget hem, tag då hönsens antal högst 15 till börja med. Tillskrif Fil. Doktor Adrian Molin, Lidingsö Villastad, hos honom lämnas upplysningar om egnahems-lån. Erfaren fru.

N:r 321. Skrif till löjtnant af Klercker, Göteborg. Kanske kan han ge er något råd. A. F.

N:r 322. Växtfärgning brukar anordnas under någon vecka vid våra folkhögskolor. I somliga län har Hemslöjdföreningen vandrande kurser. Mycket billig afgift. Solid.

N:r 323. En fränksild fru bör allbära sina ringar, allra helst om barn finnes, annars blir det blott obehag i frågor och blickar, icke minst från barnens sida, då dessa äro små och se andra barns mödrar bära ringar. Det som varit kan aldrig ändras och ni har varit gift, det är åter det förlutnas makt, som ingen undgår. Bäst är nog äfven att behålla giftnamnet om ej detta är förenadt med något vanhederligt, då man helst lämnar det åt glömskan. Barnen måste ju alltid bära faderns namn och då är lämpligast ha samma namn, tycker Erfaren fru.

N:r 324. Riktigt ful är ingen man, som har god karaktär och godt hjärta. Det är inte ansiktets yttre drag, som alltid spelar en roll. Vida mera själsegenskaperna, hvilka af speglar i blicken och komma till synes i sätt och uppträdande. Den som inte har något sätt emot människorna lider mera däraf än af någon yttre fulhet. Fula flickor, som kläda sig bra och som ha godt sätt äro mycket mera omtyckta af karlarna än enbart vackra flickor, hvilka äro tråkiga och själslösa. Vackra flickor förälska sig ej sällan i fula män. Och hvarför? Jo, just därför att de se djupare än till ytan, just därför att mannens själsegenskaper äro dem för mer än ett blott och bart vackert yttre, som inte är något annat än ett vackert skal. Det är alltså inte er förmåga till fulhet som är orsaken till att ni känner er isolerad. Det är ert sätt. Ni måste på något sätt vara kantig och fränstötande i ert uppträdande. Bättre då detta. Men detta är säkerligen inte så lätt. Här finns visserligen böcker i ämnet. Se i detta fall mitt svar på frågan 303, om det inflyter. Men jag tror dock icke att några tryckta råd angående sättet att uppträda, skall kunna nämnvärdt hjälpa er. Hvarför blir en människovän alltid omtyckt? Jo, emedan han tycker om människorna, emedan han hjälper dem tillrätta med hvad han kan. En människovän grubblar inte öfver om han är vacker eller ful. Och ful är aldrig en människovän. Godheten lyser ur hans ögon. Och godheten är mer än skönhet. Ty, säger en förf. »Hjärtats godhet evigt blommar. Skönheten är blott en smärre... Blif en god man. Och ni blir en omtyckt man. Omtyckt både af män och kvinnor. Tänk litet mindre på er själf. - Glöm er själf. Intressera er litet för edra kvinnliga kamrater. Men enkelt och naturligt. Inte på något demonstrativt sätt, så det verkar konstliadt. Ty då när ni inte målet. Ebon.

— Insänd adress och porto till Iduns Red. för erhållande af flera svar.

STEINWAY & SONS
STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 39

BREFLÄDA
RED. BREFLÄDA.
Ole Fjukstad. Ej utan vissa ansatser. Men ni behöfver mogna åtskilligt ännu.
Mari Käck. Tack — men så lätt förtjänas inte en femma, trots att valutan sjunkit.
Stina Anderson. Afböjes.
16-åring. Edra trofer äro precis lika grant klingande och lika naivt formade som alla 16-åringars, hvilka drömma om skaldelagen.
G. S. Breff kunna inte beläggas med efterkräf numera. Insänd därför porto därest ni önskar manuskriptet tillbaka.
Många Idunprenumeranter. Saken skall tagas i öfvervägande och om möjligt genomföras.

EXP. BREFLÄDA.
Familjemedlem Gellivare. Annonsen kostar kr. 3:50 och införes sedan likvid insänds.

KARL H. NYMAN
Specialaffär för
DAMUTSTYRSLAR
17 HAMNGATAN
43 DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM

NY BOK
av
JOHAN NORDLING
Samlad låga
En diktsamling.
Den litterära nyheten för dagen.
Pris 3.75.
Ahlén & Akerlunds Förlags A.-B.

och brödbeströdd, elffast form. — Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, upphållas i durkslag och få afrinna. En kastrull smörjes med en del af smöret, mjölken ihålles, får koka upp, grynen illäggas och få under röring koka tills de äro nästan mjuka. Mot slutet af kokningen spådes med blomkålsspad. Gröten upphålles, blandas genast med resten af smöret och får kallna. Den lägges därefter i flockar omkring blomkålen. — Till äggstanningen vispas äggulorna med mjölet, salt och socker samt mjölken, hvarefter de till hårdt skum slagna äggvittorna nedskaras. Äggstanningen hålles öfver blomkålen och riset samt beströds med persiljan, om så önskas. Formen sättes in i ordinär ugnsvärme (omkr. 240°) och får stå, tills äggstanningen är gräddad och har vacker färg.

SVAR

Å DEN SENAST INFÖRDA SERIEN frågor följer här nedan svar, och har redaktionen ansett, att det ofrsta priset 10 kr. denna gång bör tilldelas signaturen »Erfaren fru», hvadan innehafvarinnan af denna signatur behagade anmäla sig å vår byrå för belöpnets utbekommande.

N:r 303. I er stad finns ett stort och mycket välskött bibliotek. Gå dit med fullt förtroende och begär att få böcker i något ämne som intresserar er t. ex. historia. Välj en tid, som tilltalar, låt oss säga Sveriges historia under Gustaf Adolf och säg till vid disken, att ni vill ha något populärt skrifvet verk. Genom de upplysningar ni får, kan ni så småningom komma in i studiet af hvad som intresserar er och få inte bara vetande utan äfven ett verkligt intresse. Var icke blyg eller försagd, biblioteket är till för allmänheten och skall stå till tjänst åt alla bildningsökande. Studera så tidningarnas annonser om föredrag och besök hvad som tilltalar er. I de ämnen, som föreläsningarna behandla kan ni med fördel göra bibliotekstudier. Sök intressera någon af era vänner för samma saker som ni själf och sök äfven att knyta bekantskap med folk, som kan något och har andliga intressen. Framför allt tänk

icke på att ni själf är obildad, endast på att ni önskar lära och utvecklas. Li.

N:r 304. När ni är så lycklig att äga ett hem på landet, så vore det stor skada att sälja detsamma! Matservering i staden är det oklokaste ni i dessa tider kan ta er för. För gammal att lära blir man aldrig. Men har ni icke tillräcklig kunskap i matlagning för att taga inackorderingar för eder gård, kanske ni kunde få någon kunnig kokerska som mot fritt vivre och bostad lärde eder sin konst under det hon var som inackordering. Likaså med någon linessömmerska. Sälj icke utan tag hyra, ved mat i städer kosta. Behåll för all del gården. Svara på frågan 307 i samma tidning, erbjud »22 åring» att undervisa er dotter det vore väl ej dumt så vore ni båda hjälpta och ni fick ha er dotter hemma. I staden är mycket dyrt nu för skolbarn! Erfaren fru.

— Behåll landtegendomen själf och sköt den med hjälp af tjänstefolk. Känner en 35 årig man som önskar sådan plats. I dessa kristider är den lycklig som äger en landgård, den ger större vinst än både inackordering och matservering. Inackordera flickan i god familj eller om ni bor i närheten af station och ej för långt från staden, så låt henne resa in hvarje morgon och hem på aftontåget, så göra skolbarn här ute där jag vistas. Skulle ni vilja tillskrifva mig finnes adress å Iduns exp. Äldre änka.

N:r 305. Tekniska skolan har många olika kurser, någon af dem skulle kanske passa. Li.

N:r 306. Ett bättre hem kan väl inte finnas än hennes fosterföräldrars när hon nu inte har ett eget hem. Är flickan, som ni säger, älsklig och rar och har förmåga att sprida solsken omkring sig så vore ni väl däraktigt att lämna henne ifrån er till öden och till människor hvarom ni vet intet. Synd om flickan att hon nu skulle lämnas bort igen. Låt henne stanna hemma ännu ett år och hjälpa till med det

PÄRMAR
till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i post-anvisning, till följande priser:

Röd pärm, med guldtryck till "Idun"	Kr. 1:75 + porto 40 öre
Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibliotek"	> 0:50 + > 10 "
Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpredda"	> 0:50 + > 10 "
Samtliga tre pärmar.....	> 2:75 + > 40 "

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriftar när Ni svarar på annons om ledig plats.

ANSPRÅKSLÖS verkligt duglig, bildad flicka, ej under 20 år, som under husmors bortavaro ensamt kan sköta ett enkelt godt hem på landet för områden plats hos skriftställare och fru Ebba Reuter Dahl, Domaregården, Glafva (Värmland). En gosse på närmare 2 år finnes. In- tet landhushåll. Lön minst 20 kr. Svar med fotografi.

BARNFRÖKEN anspråkslös, frisk, erfaren, med verkligt intresse för barn får genast plats i Östergöt- land att sköta 2 barn, 4 år, 3/4 år. Svar med foto, betygsskrifter samt löneanspråk till »Barnkär», Iduns exp.

BARNFRÖKNAR, tyska o. svenska erhålla fina platser till 1 och flera barn. Riks. 107 42. Palmquist C:o Malmkillnadsgatan 17.

BARNFRÖKEN eller barnsköterska med goda rek. önskas 1:sta nov. för 3 barn (1 1/2-8 år). Svar med foto, och uppgift å lönepretentioner till »Brukssamhälle i Dalsland», Uppe- rud p. r.

BARNSKÖTERSKA, sykkunnig, helst engelsktalande, önskas 1 nov. till familj med 3 barn, åldern 10-14 år i Sthms omedelbara närhet. Svar till »H. E.» Iduns exp. f. v. b.

EN DYGTIG Enepike som kan ar- bejde selvständig, faar god Plads i liten norsk Familie. Grosserer O. K. Olsen, Vesselsg. 1, Stavanger.

BÄTTRE FLICKA barnkär, verkl. snäll, godhjärtad och anspråkslös önskas att hjälpa till med 2 barn, barnvård, delvis uppässning och städning. Svar till »Enkel och Hem- kär», Karlstad p. r.

ENKEL anspråkslös flicka erhåller plats hos ensam äldre dam på lan- det vid västkusten. Svar till »Hult- man, Knapegården, Onsala.

Barnfröken. För verkligt barnkär, frisk häst musikalsk flicka från godt hem finnes plats ledig 1 Nov. Sökanden skall deltaga i städning och söm- nad samt undervisa en 10 årig flicka i 1 kl. kurs. Äfven någon renskrif- ning. Svar med rek. ålder och foto. till Doktorinnan Englund, Väners- borg.

Sjuksköterskelev Plats finnes för en sjuksköterske- elev å Malmö privata sjukhem. Svar med foto., uppgift om ålder, samt betyg från 8-klassigt läroverk torde insändas till Föreståndarinnan, Pri- vata Sjukhemmet, Betaniaplän 1, Malmö.

Lärarinna enkel och anspråkslös, kompetent att undervisa 2 barn i elementarskolans 2 klass, kurs och musik, samt bi- träda husmodern med lättare hus- hållsöromål och handarbeten, er- håller genast plats å landtgrd. Svar inom 8 dagar med lönepret., betyg och foto. till »Västra Östergöt- land», Annonskontoret Svea, Norrkö- ping f. v. b.

Tillföordnade Förest. darinne-befatt- ningen vid Fredrika-Bremer-Förbun- dets Frukodlings- och Trädgårds- skola

Apelryd Båstad är till ansökan ledig att tillträda 1 mars 1918. Lön ef- ter kompetens. Ansökningshandlin- gar ställas till styrelsen insändas till fru E. Quensel, Kullabo, Malmö, som meddelar närmare upplysningar.

Anspråkslös, bättre flicka

med godt humör, frisk och stark, som vill åtaga sig att tillsammans med husmoder sköta ett mindre hem, där jungfru ej finnes, erhåller omkr. den 15 Nov. aflönad plats hos yngre tjänstemannafam. i norra Småland. Sökanden bör vara barnkär samt nå- got kunnig i matlagning och om möjligt sömnad. Svar med betygs- afskrifter, ålder, lönepret. jämte foto. (som återändas) till »Fullständig fa- miljemedlem», Iduns exp. f. v. b.

Söker Ni plats på något af den kvinnliga verk- samhetens områden?

Kom då ihåg att ett bepröfvadt och af tusen- tals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt för- faringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Be- lopet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

ANSPRÅKSLÖS, bättre flicka, barn- kär, kunnig i matlagning, får plats i tjänstemannafamilj i Stockholm att med husmoderns hjälp sköta hem- met. Eget rum, hjälp till alla grof- sysslor. Godt och vänligt bemötande kan påräknas. Familjemedlem, om så önskas. Svar med löneanspråk och vidare upplysningar, samt om möj- ligt fotografi till »B. 1 nov.», Iduns exp.

Läns-(epidemi-)sjukskö- tersketjänsten

i Töreboda distrikt är för ansökan ledig. Aflöning årl. 600 kr., fr. och med nästa år 700 kr., eventuellt 25 kr. i pensionsbidrag, samt 1 kr. om dagen, fria resor och fritt vliv vid tjänsteförättning. Fri bostad å ep.-sjukhuset. Då så ske kan, ledighet 14 dagar årligen utan löne- afdrag. Ansökningarna ställas till Skaraborgs läns sjuksköterskenämnd och insändas till Förste provinsial- läkaren i Mariestad före den 1 nov. 1917. Prästbetyg, läkarebetyg, in- tyg om kompetens samt meritför- teckning i öfrigt medfölja ansökan. Tjänsten skall tillträdas den 1 dec. 1917. Instruktion och öfriga under- rättelser erhållas genom Förste pro- vinsialläkaren i Skaraborgs län.

Vid Kronpr. Margaretas vårdanstalt

för tuberkulösa barn finnes en elev- plats ledig den 1 nov. för en i barnvård intresserad flicka. Skol- och friskbetyg torde insändas till föreståndarinnan adr. Kullssveden.

Husförestånderska

för omkring 60 privatpatienter, ej öfver 30 år, skolad och kunnig i diet- och vanlig matlagning samt konservering, får plats den 1 januari 1918. Goda betyg och referenser. Lön 600.— kr. pr år och allt fritt. Pension vid 60 år. Närmare genom Lasarettkontoret i Lund.

Icke för ung flicka

eller fru, som har förmåga göra ett hem treffligt, sökes att, med hjälp till gröfre sysslor, ensam skö- ta ett litet ungarshushåll. Den sökande bör vara huslig, ordnings- full och sparsam, samt intresserad för enkel men god vegetarisk kost. Svar med alla behöfliga upplysningar och löneanspråk sändes till »Medel- ålders köpman», Helsingborgs Dag- blads kontor.

Föreståndarinne- befattningen

vid Norrköpings Fattigvårds barn- vårdanstalt blir ledig den 1 jan. 1918. Lönen är 600 kr. pr år samt kost, bostad, lyse och tvätt. Sö- kande bör vara utbildad i späd- barnsvård och är utbildning äfven i sjukvård önskvärd. Till fattigvårds- styrelsen ställd ansökan, åtföljd af frejd- och läkarebetyg samt afskrift af öfriga betyg, insändes före den 6:te nästa november.

Norrköpings Stads fattigvårdssty- relse.

PLATSSÖKANDE

UNG SORMLÄNSKA, sykun, önskar plats att biträda med vården af barn och inomhus förefallande göromål. Har förut innehaft dyl. plats. Svar till »24 år», Albergsgård p. r.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i familj att som husmoders hjälp del- taga i förekommande göromål. Nå- got kunnig i matlagning och bak- ning. Svar till »November», Hässe- holm p. r.

UNG FLICKA önskar plats i bättre familj som husmors verkliga hjälp. Har genomgått hushållsskola samt en kurs å 7 mån. å Karlskoga prak- tiska skola. Svar till »Familjemed- lem», Iduns exp. f. v. b.

EN BÄTTRE FLICKA önskar plats i familj, som husmors verkliga hjälp, helst där jungfru finnes. Är van vid alla i ett hem förekommande ar- beten, kunnig i handarbeten, söm- nad, lön önskvärd. Svar till »Fa- miljemedlem», Högerud p. r.

LANDTRUKAREDOTTER, kunnig i allt hvad till landhushåll hör söker plats i godt hem som husmors verk- liga hjälp. Goda betyg och refer- enser finnas. Svar till »Novem- ber 1917», Kungsäter p. r.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hennens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni **med bästa resultat**

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorga- net för kvinnliga platsannonser at alla slag. En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris at 25 öre pr mm. därutöfver.

UNG, kvinnlig gymnastikdirektör önskar plats i familj, gärna på lan- det. Svar till »Gymnast», Iduns exp. f. v. b.

SJUKSKÖTERSKA, enkel och an- språkslös, önskar plats nu genast att sköta äldre herre eller dam. Äfven kunnig och villig att deltaga i hus- liga sysslor. Svar till »Sköterska» Iduns exp. f. v. b.

I GOD FAMILJ önskar småskollä- rarinna plats under ferierna (1 nov. 15 febr.). Kunnig i husligt arbete samt handarbete. Liten lön. Svar till »25 år», Iduns exp. f. v. b.

PLATS ÖNSKAS i fam. eller hos ensam äldre dam af bildad flicka som genomgått kurs i sjukv., är van vid husl. arb. samt kunnig i enkl. linne- och klädsömnad. Svar till »23 år», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL FLICKA 23 år önskar komma till ett bättre hem, häst i Stock- holm. Är fullt kunnig i sömnad, enkel matlagning samt alla i ett hem förefallande göromål. Betyg och rekommendationer finnas. Svar emotes tacksamt under adress »Norr- länska» Håstaholmens Handelsaktie- bolag, Avik, Hudiksvall.

EXAMINERAD barnsköterska, 24 år, söker plats i familj snarast. Svar till »Ester L.» Örnsköldsvik p. r.

HOS ÄLDRE herre och fru eller en- sam dam, helst musikalskare, önskar 29-årig elementarbildad norrländska plats, där jungfru finnes. Hushålls- van och intresserad. Sökanden vistas nu i Stockholm. Svar till »Edith», Iduns exp. f. v. b.

LANDTRUKAREDOTTER från godt hem önskar komma i Prästhem eller finare fam. på landet där jungfru finnes, villig deltaga i alla husliga göromål. Svar till »Familjemedlem 20 år», Linneryd p. r.

EX. KVNNL. sjukgymnast med fina betyg och praktik från Hälsoörnn söker anställning nu genast. Svar märkt »Sjukgymnast». Kiosken Järn- torget, Göteborg.

19-ÅRIG landbrukardotter önskar mot fritt vliv lära hushåll i Prost- gård eller annan aktingsvärd fam- ilj å större herregård. Helst i Norrland. Svar till »Familjemedlem» Estuna p. r.

UNG BÄTTRE flicka önskar komma uppåt landet såsom husmoders hjälp, helst där jungfru finnes. Goda be- tyg från husmodersskola. Svar till »Familjemedlem M. S.» Box 37 Br. Hoby, Blekinge.

UNG BILDAD, förföfvad flicka önskar, event. mot någon betättning, i början af nästa år komma till godt hem i prästfamilj eller herregård, helst i Sörmland eller Östergötland, där hon under god ledning kan få lära matlagning och andra till ett välordnat hem hörande sysslor. Svar till »E. W.» Iduns exp. f. v. b.

I Hushåll å prästgård, herregård, e. dyl. där tillfälle gifves att lära matlagning önskar 24 årig flicka plats mot fritt vliv och helst någon lön. Är van vid och villig att deltaga i öf- riga förekommande göromål. Svar emotes tacksamt till »R. K. 1917», Skövde p. r.

Engelbrekts Förm -Byrå. R. 171 81. A. tel. 241 13. Valhallavägen 115, II. Ansk. Vårdinnor, Lärarinnor, Säll- skaps-, Hushålls- och Barnfröknar

Allm. Svenska Sjuksköterske- fören. Sjuksköterskehem, Katarinavägen 9 B. Stockholm. Rikstei 94 27. Allm 318 97. Filial och sjuksköterskehem Ljusdal, Riks 24. Utsänder exam. sjukskö- terskor dygnet om till all slags sjukvård, vikariat och fasta platser.

Utbildade barnsköterskor spec. från Sällskapet Barnavård, an- skaffas af Stockholms Stads Arbets- förmedling, Regeringsg. 107, Riks- o. Allm. til. 4047. Kl. 9 f. m.—4 e. m. (Örd. 9—2). Obs! Särskild avdelning för barnsköter- skor! Samarbeta med säll- skapets Barnavård!

Kvinnlig Badkamrer söker anställning helst å vinterkur- ort. Svar till »Vinterort», Iduns exp.

Enkel, bättre flicka som genomgått 10 mån. slöjdkurs är äfven kunnig i andra inom ett hem förekommande göromål önskar plats den 1 nov. i finare fam. som hjälp och sällskap. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Bräcke p. r.

Skolad Sjuksköterska

önskar plats. Svar till »Sjukskö- terska» Gregatan 54, 4 tr. (Ny- ström), Stockholm.

INACKORDERINGAR

LANDTRUKAREDOTTER eller an- nan anspråkslös och snäll flicka får billig inackordering hos äldre dam i Stockholm mot villkor att hon tjänar denna till sällskap och någon hjälp vid förefallande göromål. Jung- fru finnes ej. Utförligt svar till »Inackordering 50 kr.», Iduns exp.

ATT LÄRA HUSHÅLL med allt hvad därtill hörer, under duglig och prak- tisk husmors ledning, erbjödes en eller två bildade flickor. Moderat pris. Närmare meddelar fru Olga Ahl, Växjö. Bästa referenser.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Ar- vika. Adr. Högsen, Arvika. Bröst- klena mottagas ej.

En något äldre nervös dam, önskar att få inackor- dering hos liten familj, ensam dam eller på någon lämplig plats helst i Värmland. Svar med när- mare upplysningar till »A. Z.», Iduns exp. f. v. b.

BENNO BECKEMANS **FOTOGRAFISKA MAGASIN** 15 DROTNINGGATAN 15 STOCKHOLM. **FRANKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR**

Husvarna **Symaskiner** Svenskt välkänt fabrikat, solid konstruktion, lätt gång, stor hastighet. **Förmånliga afbetalningsvillkor** Kvalitets- märke.

Villafastighet till salu.

I vackert samhälle, 20 min. resa fr. Stockholm, säljes vinter- bonad villa om 7 rum och kök, 2 glasverandar, 2 kallrum, ce- mentkällare, tvättstuga, vatten och aflopp, jämte tillhörande stuga om 1 rum och kök samt uthus. Stor, vackert ordnad tomt med löf- och barrträd samt frukt- o. köksträdgård. Elektr. ljus under indragning i sam- hålet. Vackert friskt läge nära station. Låga skatter! Goda försäljningsvillkor! Fastigheten synnerligen lämplig till pensio- nat eller hvilohem, som förut ej finnes å platsen. Reflekt. torde svara under märke »Gynnsamt tillfälle, 25,000», Iduns exp. f. v. b.

Våra små "slitvargar" behöfva nya kläder. **PRENUMERERA NU GENAST PÅ "BARNGARDEROBEN"** Illustrerad tidning för barnkläders för- färdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer. Prenumeration verkstalles å närmaste post- anstalt eller bokhandel. Priset är: ännu endast 30 öre pr nummer. **Iduns Expedition, Stockholm.**

Maskinritning & Kopiering. Privat för damer. Anmälan året rundt. Ing. P. A. WALLER. Tel. Vasa 3414. TULEGATAN 21. STOCKHOLM.

MALNING — porträtter i olja, pa- stell och miniatyr, kopiering o. res- taurer. utf. af skickl. målaren. Villig underv. i teckn. o. måln. Svar till »Utm. ref.», Iduns exp. f. v. b.

Lektioner i bokbindning. Enkla o. finare band. Upplandsg. 77, 1 1/2 tr. vänster. A. T. 16 472. Kl. 11—3.

Astrid Kjellberg-Juel's Målarskola Mästersamuelsgatan 59. 10—3. Allm. Tel. 105 03.

Gosskola. Rektor Laurells Skolhem i Värmland rekommenderas. Godt hem samt effektivt enskild undervisning t. o. m. Ring I. Äfven rek- reationsshem för klana och veka individer. Telefon- o. Postadress: **Nässundet**

Doktor Heüman
Kungsporspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
- Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

D:r ELIN BECKMANS HETLUFTSINSTITUT
Hetluft. DIATERMI. Massage
o. sjukgymnastik.
Rheumatism, gikt, nervsmär-
tor, vissa ledutgjutningar o. ledstel-
heter, frostsador o. börjande ålder-
domsbrand. Barnhusgatan 12. Råd-
frågn. 1/3-4. Riks 105 52. A. T.
Br. 45 52.

Doktor Hiller
träffas åter från 19 okt. Spec.
nervösa sjukd. Hypnotisk behandling
i lämpliga fall. Privat sjukhem i
Stockholms närhet.

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinn-
liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

**Göteborgs
Gymnastiska Institut**
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börjar i Jan.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik
Begär prospekt!
Stockholm. : : **Holländaregatan 3.**

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MESSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Hennaextrakt oöfverträffligt och
oskadligt hårfärg-
ningsmedel i alla nyanser. Pris Kr.
7:50 + Porto. Diskret försändelse.

Hennapulver i paket.
Pris Kr. 2.50, 3.- och 4.- + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

**Najadskan Edmanns
Ideale-crème**
dagligen använd gör an-
siktshuden mjuk och sam-
mettlen och är säkert me-
del mot nariga, röda och
spruckna händer. Pris 2,50
i Parfym- och Kemikalieaffärer.

**Kylsalvan
FROSTIN**

är ett af fackmän utexperimenteradt,
absolut ofarligt medel mot frost-
skador å såväl ansikte som händer.
Mer än 15-årig frostsadad botad! In-
gen humbug. Stor efterfrågan. Pris
3:75 + porto direkt från fru A. Hell-
berg, Box 231, Stockholm.

50 kg. god matpotatis

får Ni tillbyta eder mot 2 kg. ren
stickyllelump, 100 kg. mot 4 kg.
o. s. v. Fria säckar. Tillskrif-
genast råmaterial, Motala p. r.

Ett oöfverträffat
försköningsmedel
för såväl händer
som ansikte är

Crème d'Artist

Den har en underbar verkan att
föryngra och försköna genom sin re-
nande verkan å porerna samt sin
förmåga att göra huden skär och
genomskinlig. Efterlämnar icke nå-
gon som helst fettglans. Ypperligt
medel mot såväl köld som hetta.
Tillverkas af fackmän.
Pris 2:50 + porto direkt från
"Depot d'Artist," Iduns exp. f. v. b.

PÄRLOR

156

Ny sång till piano:

Moderslängtan
af N. O. Sjödin

Pris 60 öre + porto.
Sändes mot postförskott
från

Sjödins Musikförlag, Fagerviksverken.

M. ZADIGS prisbelönta

neutrala

Lanolin Crème-Tvål

den yppersta av alla Toilette-
tvålar, förlämnar huden ung-
domlig friskhet och skönhet.

M. Zadig, Malmö.

H. M. Konungens Hofleverantör.

Kriegs-Briefmarker

Deutsche Post in Belgien, 3, 5, 10, 25
75 Pf., gest. 40 Pf., schöne Briefstücke M. 1.-
50, 75 C., 1 Franc, 1 Fr. 25 C., 2 Fr. 50 C.
M. 9.75, gestempelt M. 11.5
3, 5, 8, 10, 15, 25, 40 Cent. M. 1.50, gest. M. 1.7
50 Cent. 1 F. 25 Cent. 2 F. 50 Cent. 6 F. 25 Cent.
M. 11.-, gestempelt M. 14.7

Deutsche Post in Polen,
3, 5, 10, 20, 40 Pf. M. 2.25, auf Brief M. 3.-

Deutsche Post Gen.-Gouv. Warschau,
2 1/2, 7 1/2, 10, 15, 30, 40, 60 Pf. M. 2.10, gest. M. 3.2

Deutsche Post im Osten (Litauen, Kurland)
3, 5, 10, 20, 40 Pf. M. 1.35, auf Brief M. 1.7
2 1/2, 7 1/2, 15, 50 Pf. 1 Mark M. 2.55, gest. M. 2.7

Deutsche Post in Rumänien,
15, 25, 40 Bani M. 1.25

Oesterreich, Kriegshilfe,
1914 5, 10 Heller 45 Pf., gestempelt 45 Pf.
1915 3, 5, 10, 20, 35 Heller M. 1.10, gest. M. 1.2

1000 verschiedene Marken M. 13.25,
2000 St. 45 M., 3000 St. 115 M.
4000 St. 240 M., 5000 St. 360 M.
40 deutsche Kol. u. Posten M. 2.7

Albert Friedemann
Zeitung und
Liste gratis
LEIPZIG 155, Floßplatz 6.7

Utmärkta organ

för
annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eksjö:** Eksjö-Tidningen.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Karlstads-Tidningen.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.
- Kristinehamn:** Ansgarii-Posten.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn:** Oskarshamns Tidningen.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonssblad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalle:** Bohuslänningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala:** Tidningen Upsala.
- Visby:** Gotlänningen.
- Västerås:** Vestmanlands Läns Tidning.
- Växiö:** Smålands-Posten.
- Ystad:** Södra Skåne.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

Köld och blåst

förstör Ederhy om Tu ej skyddar Eder med

Mitiger

Rökt ål.

Dagligen nyrokt ål sändes i smålådor om 4 kg. netto
till såväl restauranger som privata till lägsta dagspriser.

A.-B. Svensk Fiskhandel, Malmö.

Telefon: 61 30 61 31.

Telegramadr. »Anguilla».

Babylkorgen!

(Mont. skär eller blå.)

Kr. 20:—

Babylådor från Kr. 10:00—15:00, in-
nehållande hel utstyrel, välsydt och
af bästa kvalitet. Sändes mot efter-
kräf.

Helsingborgs Linneutstyrelaffär, Ma'mt.
Rikstel. 48 12.

**Idun utgifves denna vecka
i A och B.**